

72

เรื่องประเทศไทย

สำหรับ

ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ของ

รองอำมาตย์ตรี เลื่อน อาสนานนท์

พิมพ์ครั้งแรก ๑๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๗๖

ราคาเล่มละ ๒๕ สตางค์

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ศรีหงส์

บ
๙๑๕.๙๓
ล

เรื่องประเทศไทย

สำหรับ

ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ของ

รองอำมาตย์ตรี เดือน อาสนานนท์

พิมพ์ครั้งแรก ๑๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๓๖

ราคาเล่มละ ๒๕ สตางค์

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ศรีหงส์

๗ ๐๓๕๑๑ ๙๖

(สำเนา)

ใบอนุญาตให้ใช้แบบเรียน

ฉบับที่ ๑๗/๕๐๐

วันที่ ๑๓ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

หนังสืออ่านเรื่องประเทศสยาม ของรอง
อำมาตย์ตรี เลื่อน อาสนานนท์ พิมพ์ครั้งแรก
หนังสือฉบับนี้ ใน พ.ศ. ๒๔๗๖

เจ้าหน้าที่ได้ตรวจแล้ว อนุญาตให้ใช้ใน
โรงเรียนได้

(ลงนาม) เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

(ใช้ได้เฉพาะในการพิมพ์คราวนี้เท่านั้น และห้ามมิให้นำไป
อนุญาตนี้ไปพิมพ์ในหนังสือเรื่องอื่นที่ได้รับอนุญาตเป็นอันขาด)

คำนำ

มีตำราเขียนภูมิศาสตร์สำหรับชั้นประถม และ
มัธยมอยู่บ้างแล้ว แต่สำหรับหนังสือสอนอ่าน
เฉพาะเรื่องประเทศสยามนี้ ซึ่งเป็นวิชาภูมิศาสตร์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมตอนต้นยังไม่มี ข้าพเจ้า
จึงลงพยายามคิดทำขึ้น ดำเนินตามหลักสูตร
ประมวลการสอนของกระทรวงธรรมการ ความจริง
สำหรับนักเรียนเพียงชั้นมัธยมตอนต้น ถ้าจะให้
ใช้ตำราเรียนมากจนเกินไปแล้ว เด็กอาจะรู้สึก
เบื่อหน่ายได้ง่าย บางท่านจึงได้ปรึกษากับลงเอา
ตำราเรียนมาแต่งเป็นหนังสือแบบสอนอ่านต่าง ๆ กัน
ขึ้นไต่กันมาก เพื่อไม่ให้เด็กเรารู้สึกเบื่อหน่าย
สำหรับหนังสือเล่มนี้ ข้าพเจ้ามีความคิดไปใน
ทำนองนั้น และยังพยายามนำประวัติศาสตร์บางตอน
ของประเทศสยามมาเล่าให้นักเรียนฟัง เพื่อรู้ใจ

ให้นักเรียนชอบอ่านชอบฟังมากขึ้นอีก นอกจากเป็น
 การเวียนภูมิศาสตร์ที่ว่าด้วยประเทศสยามโดยตรงแล้ว
 ยังเป็นหนังสือสอนอ่าน เป็นทำนองอ่านเอาเรื่อง
 ได้ด้วย หากจะมีที่ฝึกพูดจากบทหรืออยู่ตอนหนึ่ง
 ตอนใดในหนังสือเล่มนั้นแล้ว ข้าพเจ้าขอขอบพระ
 คุณล่วงหน้าสำหรับท่านผู้มีความกรุณา ตักเตือนและ
 แนะนำไปยังข้าพเจ้าไว้ในที่นี้ก่อนด้วยความสัตย์จริง

ร.อ.ต. เลื่อน อาสนานนท์

มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

๒ ๕๕ บัญชีเรื่อง

คำนำ		หน้า	ก
บทที่ ๑	เริ่มเรื่อง	๑	๑
บทที่ ๒	ประเทศสยาม	๕	๕
บทที่ ๓	น้ำน่าน, เกาะและแม่น้ำ	๑๐	๑๐
บทที่ ๔	อากาศและฤดู	๑๕	๑๕
บทที่ ๕	การทำมาหากินของพลเมือง	๒๐	๒๐
บทที่ ๖	เรื่องราวประเทศสยาม	๒๘	๒๘
บทที่ ๗	เรื่องราวของสยาม (ต่อ)	๓๔	๓๔
บทที่ ๘	เรื่องราวประเทศสยาม (ต่อ)	๔๓	๔๓
บทที่ ๙	ศาสนา	๕๓	๕๓
บทที่ ๑๐	สิ่งที่ควรเคารพในพระพุทธศาสนา	๖๐	๖๐
บทที่ ๑๑	วัตถุและสถานที่สำคัญๆ	๖๗	๖๗
บทที่ ๑๒	ปลูกใจ	๗๓	๗๓

บทที่ ๑ เริ่มเรื่อง

๑. คนเราในโลกนี้ มีหลายชาติหลายภาษา
บางทีคนชาติเดียวกัน พูดภาษาต่างๆ กันก็มี เช่น
คนจีน. ยังแยกออกเป็นหลายพวก มีจีนแท้จีนจีน
ไทหล่า จีนแคะ จีนกวางตุ้ง. และต่างก็พูดภาษา
ผิดๆ กันทั้งนั้น คนแขก คนฝรั่ง ก็พูดภาษาต่าง
กันเป็นหลายภาษาเหมือนกัน เด็กๆ คงเคยเห็นคน
ชาติต่างๆ เช่น จีน, พม่า, แขก, ญี่ปุ่น, ฝรั่ง.
เหล่านั้นมาแล้ว คนจำพวกนี้ล้วนต่างชาติต่างภาษา
กันทั้งนั้น.

๒. เด็กๆ คงนึกสงสัยว่า เหตุไฉนคนพวกนี้จึง
มาอยู่ในบ้านเมืองของเรา บ้านเมืองของเราไม่
มีหรือ? ขอบอกว่าบ้านเมืองของเราก็มีเหมือนกัน.
แต่ที่เขาเข้ามาอยู่ในบ้านเมืองของเรา นั้น เพราะ

เกี่ยวกับการหาเลี้ยงชีพ. บางพวกมาทำการค้าขาย.
บางพวกมาทำการอย่างอื่น ๆ. บางพวกก็มาเที่ยว
ชิว่กรังกราว เป็นต้น.

คามฉรรมกา คนทุกชาติทุกภาษา ต้องมีถิ่นฐาน
บ้านเมืองเป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นบ้านเกิดเมืองนอน
ของตนด้วยกันทั้งนั้น ถิ่นของคนเหล่านี้เรียกชื่อ
ต่าง ๆ กัน เช่น ถิ่นของจีนเรียกว่า ประเทศจีน ของ
ญวนเรียกว่า ประเทศญวน ของพม่าเรียกว่า
ประเทศพม่า ของอังกฤษก็เรียกว่า ประเทศอังกฤษ
เป็นต้น.

๓. เราทุก ๆ คนเป็นไทย หรือชาติไทย ถิ่น
ที่อยู่ของเราเรียกว่า เมืองไทย หรือที่เรียกกัน
ทั่ว ๆ ไปว่า “ประเทศสยาม” พอเรียกชื่อประเทศ
สยาม ใคร ๆ ก็รู้จักว่า ประเทศสยามเป็นบ้านเกิด
เมืองนอนของคนไทย เป็นถิ่นฐานที่อยู่ของประชาชน
ชาวสยาม พ่อแม่ บิดา ทายา ของเรา ได้เกิดและ
อยู่ในประเทศสยามมาแต่เกิดถ้าบรรพบุรุษ คนชาติอื่น

เป็นแต่เพียงมาอาศัยอยู่ชั่วคราวเท่านั้น จะเรียก
ว่าเป็นประเทศของคนชาติอื่นไม่ได้.

๔. เราอยู่บ้านของเราเรามีความสุข เรามีสิทธิ
ที่จะทำอะไรในบ้านของเราได้ เช่น จะนั่ง นอน ยืน
เดิน หรือจะร้องเพลงเล่นเหล้า เราทำได้ทุกเมื่อ
ไม่มีใครมาห้ามปราม เมื่อการกระทำของเราไม่
เดือดร้อนถึงเพื่อนบ้าน เราก็มีความชอบธรรมที่จะ
ทำได้เสมอ ชื่อนั้นใด เราอยู่ในประเทศของเรา
ก็ฉนั้น กล่าวคือ เราจะเดินไปตามถนนหนทาง
จะสนุกสนาน หรือจะทำมาหากิน หรือเราไม่ยอมให้
ใครมาทำอันตรายแก่บ้านเมืองของเรา เช่นนี้ เราก็
มีสิทธิที่จะทำได้ เมื่อการกระทำของเราไม่เดือดร้อน
แก่คนอื่น.

๕. ประเทศของคนชาติใด คนชาตินั้นเป็นเจ้าของ
และถ้าประเทศนั้นเป็นประเทศราชของอีก
ประเทศหนึ่ง คนชนที่ขึ้นที่ปกครองเหนือ ก็เป็นเจ้า

ของประเทศวาชนั้นๆ แต่ประเทศสยามของเรา^๕ เป็น
ประเทศเอกราช เพราะฉะนั้นประชาชนชาวสยามทุก
คนจึงเป็นเจ้าของเต็มๆ และเราทุกคนไม่ต้องอยู่ใน
บังคับของคนชาติอื่น ประเทศซึ่งเรามีความเป็นเอ
กราชไทยบริบูรณ์ ประชาชนชาวสยามก็มีความอิสระ
ภาพ เสรีภาพ และสมภาพทั่วหน้ากัน เมื่อเรามีสิ่ง
เหล่านี้ไทยพร้อมมูลแล้ว เราควรภูมิใจและช่วยกัน
รักษาสิ่งที่เรามีอยู่ ทั้ง เอกราช เสรีภาพ อิสสรภาพ
และสมภาพ ให้คงอยู่ชั่วกัลปาวสาน.

นอกจากนี้ ควรเขียนรู้ความเป็นไปของประเทศ
สยามให้ถี่ เหมือนอย่างเรา^๕รู้ความเป็นอยู่ของเราเอง
ฉะนั้น จะได้นำเรื่องประเทศสยามมาเล่าให้ฟังในบท
ต่อไป.

คำถาม

๑. ประเทศสยามเป็นที่อยู่ของใคร ?
๒. ทำไมคนชาติอื่นจึงเข้ามาอยู่ในประเทศสยาม ?
๓. คนชาติต่าง ๆ เหล่านั้น ไม่มีประเทศที่อยู่หรือ ?

๔. เพราะเหตุใด ประชาชนชาวสยามจึงมีความอึดสรภาพ
และเสรีภาพโดยบริบูรณ์ ?
๕. ห้อยของคนพวกนี้เรียกว่าอะไร ?
ญี่ปุ่น, อังกฤษ, เยอรมัน, ฝรั่งเศส, พม่า, เขมร,
ญวน.

บทที่ ๒ ประเทศสยาม

๑. ประเทศสยามตั้งอยู่ท่ามกลางของแหลม
อินโดจีน (คาบสมุทรอินโดจีน) หรือที่เรียกกันว่า
“แหลมทอง” เพราะเป็นแหลมที่ลุ่มไปทั่วด้วยผล
ต่างๆ ส่วนที่เรียกว่า “แหลมอินโดจีน” นั้น เพราะ
แหลมนั้นตั้งอยู่ในระหว่างประเทศอื่นเกี่ยวกับประเทศจีน
แหลมนั้นออกไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของทวีป
เอเชีย ประเทศสยามตั้งอยู่เหนืออ่าวสยาม จึงมี
อากาศร้อนเป็นส่วนมาก.

๒. ถ้าเราดูแผนที่ในทวีปเอเชีย เราจะเห็นมี
ประเทศต่างๆ หลายประเทศตั้งอยู่บนแหลมอินโดจีน
นี้ และทั้งล้อมประเทศสยามอยู่โดยรอบ ดังนั้นควร

จะกล่าวไว้ว่า “ประเทศสยามตั้งอยู่ท่ามกลางของ
ประเทศต่างๆ” อาณาเขตของประเทศสยามมี
ดังนี้ คือ

ก. ทิศเหนือ จดประเทศพม่าในส่วนที่เรียกว่า
“เงี้ยว” ของอังกฤษ และจดประเทศญวนเหนือ
ที่เรียกว่า “ทังเกีย” ของฝรั่งเศส.

ข. ทิศใต้ จดอ่าวสยามและรัฐมะลายูของอังกฤษ.

ค. ทิศตะวันออก จดประเทศเขมร และจด
ประเทศญวนใต้ ที่เรียกว่า “โคจินจีน”

ฉ. ทิศตะวันตก จดประเทศพม่า ที่เรียกว่า
“กะวาย” และจดมหาสมุทรอินเดีย.

๓. ประเทศต่างๆ ที่ติดต่อกับประเทศสยาม
ได้เป็นประเทศราชของคนชาติอื่นหมดแล้ว คือ
ประเทศพม่าและรัฐมะลายู ได้เป็นประเทศราชของ
อังกฤษ ประเทศญวนและประเทศเขมร ได้เป็น
ประเทศราชของฝรั่งเศส ส่วนประเทศสยามยัง
คงเป็นเอกราชอยู่ ไม่ขึ้นแก่ใครเลย ทั้งนี้ก็เพราะ

พระมหากษัตริย์ของประเทศสยาม ทรงนำประเทศ
สยามพ้นจากภัยมาเป็นระยะ ๆ และบรรพบุรุษของ
ชาติไทยได้สละเลือดเนื้อต่อสู้ข้าศึกศัตรู เพื่อรักษา
ความปดอภัยของประเทศมาด้วยความเห็นชอบยาก
เราจึงได้รับความเป็นเอกราชต่อมาจนทุกวันนี้.

๔. ถ้าเราได้พิจารณาดูแผนที่ประเทศสยามให้ถี่
ถ้วน จะเห็นว่ารูปลักษณะของประเทศสยามเป็นดังนี้
คือ ตอนบนโต ตอนกลางคอด และตอนใต้บ้อง
ออกนูนแหลม จึงมีผู้เปรียบไว้ว่า “ประเทศสยาม
มีรูปร่างคล้ายกระบวยตักน้ำ” หรือ “คล้ายขวาน
โบราณ” คือทางส่วนเหนือเป็นหัวกระบวยหรือขวาน
ทางส่วนใต้เป็นด้าม.

ส่วนที่คอดที่สุด อยู่ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
เรียกว่า “คอคอตกกระ” ติดต่อกับเขตแดนของ
ประเทศพม่า (ทวาย)

๕. ประเทศสยามมีส่วนยาวมากกว่าส่วนกว้างทั้ง

เท่าตัว พันภูมิประเทศเป็นภูเขาและแม่น้ำ ส่วนพื้นที่ราบนั้นก็มีบ้าง บางแห่งเป็นป่าสูง บางแห่งพินทุเป็นโคลกเป็นเนิน พันดินไม่เสมอกัน เพราะฉะนั้นจึงแยกพื้นที่ของประเทศสยามออกเป็นส่วน ๆ ตามลักษณะของภูมิประเทศไว้ดังนี้ คือ

(๑) ส่วนเหนือ เป็นภูเขาและมีที่ราบตามเชิงเขามีแม่น้ำลำธารต่าง ๆ มาก แผ่นดินส่วนนี้ไต่แก่อำณาเขตกับบริเวณมณฑลพายัพ ลงมาจนถึงเขตกับกนรั้งหวัคณครสวรรค์.

(๒) ส่วนกลาง เป็นที่ราบกว้างใหญ่ ส่วนนี้มีแม่น้ำสำคัญ ๆ หลายสาย ฉะนั้นพื้นที่ส่วนกลางจึงเป็นพื้นที่อันอุดม ไต่แก่อำณาเขตกับทั้งแต่รั้งหวัคณคร สวรรค์ ลงมาจนถึงเขตกับบริเวณมณฑลกรุงเทพร แล้วแผ่ออกไปทางตะวันออกถึงนครนายก และปราจีนบุรี.

(๓) ส่วนตะวันออกเฉียงเหนือ โขดมากเป็นที่

รายสูง พันกันเป็นทราย หรือดินเหนียว ใต้แก่ง
เขตต์มณฑลนครราชสีมาขึ้นไปจนถึงจังหวัดต่างๆ
ตามริมแม่น้ำโขง มีจังหวัดอุบลราชธานี, สกลนคร,
นครพนมและหนองคาย เป็นต้น.

(๔) ส่วนใต้ ใต้แก่งอาณาเขตต์มณฑลนคร
ศรีธรรมราช ขึ้นมาจนถึงอาณาเขตต์มณฑลกรุงเทพฯ
ทางทิศตะวันตกของส่วนนี้ มีภูเขาติดต่อกันเป็นพิค
แต่ทางทิศตะวันออกของส่วนนี้เป็นชายทะเล ส่วน
ตอนกลางคามชายทะเล เป็นที่ราบข้างเล็กน้อย.

๖. ทั่วเขตต์ประเทศสยาม มีพันกันทั้งกล้าว
แล้ว จึงเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์
ธัญญาหาร ตลอดจนแร่ธาตุอย่างอื่น ๆ ทั่ว สกกับ
ที่ประเทศสยามได้ตั้งอยู่บน “แหลมทอง” ทั่วๆ
และทุกๆ สิ่งในประเทศสยาม เป็นของที่น่าเรียนน่ารู้
ทั้งนั้น ขอให้ตั้งใจอ่านต่อไปเถิด เราจะให้รู้เรื่อง

ต่างๆ ของบ้านเกิดเมืองนอนของเรา โดยพิสดาร
ซึ่งระกล่าวในบทข้อ ๆ ไป.

คำถาม

๑. ประเทศสยามตั้งอยู่บนแหลมอะไร ?
๒. เหตุใดจึงเรียกชื่อแหลมอย่างนั้น ?
๓. ประเทศสยามมีอาณาเขตติดต่อกับอะไรบ้าง ?
๔. รูปร่างของประเทศสยามคล้ายอะไร ?
๕. พื้นที่ของประเทศสยาม แบ่งออกเป็นส่วนๆ อย่างไรบ้าง ?
๖. พื้นที่ส่วนตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นอย่างไร ได้แก่
อาณาเขตใดบ้าง ?
๗. ส่วนใต้มีพื้นที่เป็นอย่างไรบ้าง ?

บทที่ ๓ น่านน้ำ, เกาะและแม่น้ำ

๑. อาณาเขตของประเทศสยาม นอกจาก
เป็นพื้นดินแล้ว ยังมีอาณาเขตทางทะเลด้วย เรียก
ว่า “ฝั่งทะเลของประเทศสยาม” ฝั่งทะเลนี้แบ่งออกเป็น
๓ ตอน คือ.

(๑) ฝั่งอ่าวไทย

ราช ซึ่งติดต่อกับเมืองกระฉันทันของอังกฤษ ขึ้นไปทาง
ทิศเหนือ จนถึงปากแม่น้ำท่าจีน แล้วอ้อมไปทาง
ทิศตะวันออก จนถึงปลายแดนจังหวัดทวาย เรียกว่า
“ฝั่งทะเลทิศตะวันออก” ฝั่งทะเลตอนนี้มีอ่าวที่สำคัญ
คือ อ่าวชุมพร, อ่าวบ้านดอน, อ่าวสงขลา, และอ่าว
ปัตตานี.

(๒) อีกตอนหนึ่ง อยู่ทางบ้านมหาสมุทรอินเดีย
ทั้งแต่จังหวัดสตูล ไปจนถึงจังหวัดระนอง เรียกว่า
“ฝั่งทะเลตะวันตก” ฝั่งทะเลตอนนี้มีอ่าวรอบเว้า
เหมือนกัน แต่ไม่มีที่กำบังลม.

๒. ทะเลซึ่งเป็นอาณาเขตต์ของประเทศสยาม
เรียกว่า “น่านน้ำของสยาม” และในน่านน้ำของสยาม
นี้มีเกาะใหญ่น้อยอยู่หลายสิบเกาะ ที่สำคัญก็มี
และไม่สำคัญก็มี เกาะที่สำคัญๆ ซึ่งควรรู้ไว้ คือ

(๑) เกาะภูเก็ต อยู่ทางฝั่งตะวันตกของแหลม
มะตะปู ในมหาสมุทรอินเดีย เป็นเกาะที่จังหวัด

ภูเก็ท พันคนออกมาไปช่วยเรือกู้ย ที่เกาะนมสาว
สำหรับเรือกู้ย.

(๒) เกาะสมุย อยู่ทางตะวันออกของฝั่งทะเล
ในมณฑลนครศรีธรรมราช เป็นเกาะที่มีสวนมะพร้าว
มาก มะพร้าวที่ปลูกบนเกาะนี้ เป็นชนิดที่ดีที่สุดใน
ประเทศไทย.

(๓) เกาะลันตา เป็นเกาะขนาดใหญ่ อยู่ทาง
ตะวันออกของอ่าวสยาม เป็นที่เรือกู้ยกำปั่นใหญ่
และเป็นที่ตั้งสถานีรถไฟที่ท่าผิกกฏหมายกู้ย.

๓. ตามที่ราชวงศ์เป็นภูเขาโดยมาก และภูเขา
เหล่านี้ เป็นที่เกิดของแม่น้ำสำคัญ ๆ หลายสาย คือ

(๑) แม่น้ำเจ้าพระยา เกิดจากแควทั้งสี่ คือ
แควแคว ยิง, วิ่ง, ยม, น่าน, แควเหล่านี้เกิดจาก
ภูเขาผืนน้ำในมณฑลพายัพ ไหลมารวมกันที่ปาก
น้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ และไหลลงสู่ทะเลที่
จังหวัดสมุทรปราการ ตอนตั้งแต่ปากน้ำโพ ถึงปาก

น้ำจังหวัดสมุทรปราการ^{นี้} เรียกว่า “แม่น้ำเจ้าพระยา” แม่น้ำ^{นี้}ยาวประมาณ ๕๐๐ ไมล์ ไหลผ่านจังหวัดที่สำคัญๆ คือ นครสวรรค์ ชัยนาท สิงห์บุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ธนบุรี พระนคร และสมุทรปราการ.

(๒) แม่น้ำแม่กลอง เกิดจากแคว ๒ แคว คือ แควใหญ่กับแควน้อย แควใหญ่เกิดจากภูเขาในอำเภอระแหง ส่วนแควน้อยได้รับน้ำจากลำน้ำชี กับน้ำที่ไหลมาจากท่านพระเจ้ายี่สามองค์ในแดนพระมา แควทั้งสองนี้ไหลมารวมกันที่จังหวัดกาญจนบุรี ตั้งแต่ตอนนั้นไปจนถึงทะเล เรียกว่า “แม่น้ำแม่กลอง” ไหลลงสู่ทะเลที่จังหวัดสมุทรสงคราม.

(๓) แม่น้ำท่าจีน แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาเหนือจังหวัดชัยนาท แล้วไหลขนานกับแม่น้ำเจ้าพระยาทางทิศตะวันตก ลงสู่ทะเลทางทิศตะวันออกของแม่น้ำแม่กลอง ที่จังหวัดสมุทรสาคร มีจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดสมุทรสาคร ทั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำ^{นี้}.

แม่น้ำนั้นชื่อเป็นตอน ๆ ตอนเหนือเรียกว่า
 “ลำน้ำมะขามเฒ่า” ทางจังหวัดสุพรรณบุรี เรียกว่า
 “แม่น้ำสุพรรณ” ตอนผ่านจังหวัดนครปฐมเรียกว่า
 “แม่น้ำนครชัยศรี” ตอนออกอ่าวสยามเรียกว่า
 “แม่น้ำท่าจีน”

(๔) แม่น้ำบางปะกง ต้นน้ำเกิดจากคลองพญาเย็น
 ไหลผ่านมณฑลปราจีนบุรี อ้อมไปลงทะเลทิศตะวันออก
 ออกเฉียงเหนือของอ่าวสยาม ไหลผ่านจังหวัด
 สำคัญ ๆ คือ ปราจีนบุรี, ฉะเชิงเทรา.

นอกจากนี้ยังมีแม่น้ำเล็ก ๆ น้อย ๆ อีกมาก แต่
 ไม่สู้สำคัญนัก เช่นแม่น้ำตาปีในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
 แม่น้ำจันทบุรีในจังหวัดจันทบุรี แม่น้ำตานีในจังหวัด
 ยะตานี แม่น้ำมูลในจังหวัดอุบล มณฑลนครราชสีมา
 เป็นต้น ส่วนแม่น้ำโขงนั้นเป็นแม่น้ำกั้นพรมแดน
 ระหว่างสยามกับประเทศราชของฝรั่งเศส.

คำถาม

๑. ฝั่งทะเลของประเทศสยามแบ่งออกกี่ตอน ตอนไหนมี
อาณาเขตอย่างไร ?
๒. ที่ว่า "น่านน้ำของสยาม" คืออะไร ?
๓. เพราะสำคัญ ๆ ในน่านน้ำสยามมีอะไรบ้าง ?
๔. แม่น้ำเจ้าพระยา, ท่าจีน, แม่กลอง, สำคัญอย่างไร ?
๕. จังหวัดเหล่านี้ ตั้งอยู่บนฝั่งของแม่น้ำอะไร ?
นครสวรรค์, สมุทรสาคร, ฉะเชิงเทรา, พระนครศรี
อยุธยา, สมุทรสงคราม.

บทที่ ๔ อากาศและฤดู

๑. ใต้ทราयरากบทยกก่อนแล้วว่า ประเทศสยาม
ตั้งอยู่เหนืออ่าวสยามในเส้นเขตกึ่งร้อน จึงมีอากาศ
ส่วนมากชื้นร้อนบ้าง แต่ไม่ร้อนเสมอไป คือ ร้อน
บ้าง หนาวบ้าง และอบอุ่นบ้าง แล้วแต่ภูมิประเทศ
และฤดูประกอบกัน ฉะนั้นควรแบ่งอากาศของประเทศ
สยามออกเป็น ๔ ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ทั้งจะกล่าว
ต่อไปน

๒. ทางภาคเหนือ ตอนกลางวันอากาศร้อนจัด แต่ตอนกลางคืนอากาศหนาวจัด การที่เป็นเช่นนั้น เพราะอยู่ห่างไกลทะเล ในเวลากลางวันจึงร้อนมากกว่าที่อยู่ใกล้ทะเล และในเวลากลางคืนหนาวจัดกว่าที่อยู่ใกล้ทะเล (ลมทะเลช่วยทำให้อากาศหนาวกลายเป็นอบอุ่นได้)

๓. ส่วนภาคกลางนั้น มีอากาศพอปานกลาง คือ ความร้อนหนาวน้อยลงกว่าภาคเหนือ เพราะตอนกลางของประเทศไทยมีลมพัดผ่านอยู่ตลอดปี การที่มีลมพัดผ่านอยู่ตลอดปี เช่นนี้ ทำให้อากาศถ่ายเท ความร้อนหนาวได้ ดังนั้นอากาศในตอนกลางวันไม่ร้อนและไม่หนาวจัด.

๔. ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในส่วนนี้มีภูเขาถนนทางลมพัดพาพัดพัดพัดได้ และตะวันออกเฉียงใต้เสีย ทั้งพื่นดินเป็นทุ่งโคกมาก จึงได้รับความร้อนจากแสงแดดได้มาก ภาคนี้เป็นภาคที่มีอากาศร้อน

ที่สุดในประเทศสยาม และถึงฤดูหนาวก็หนาวจืดจาง.

๕. ทางภาคใต้ เป็นส่วนที่มีอากาศที่ คือไม่
ร้อนจัดและไม่หนาวจัด เพราะลมทะเลตะวันตกพัด
ข้ามภาคไปทางทะเลตะวันออกเสมอ เป็นการถ่าย
เทอากาศได้ก็ ดังนั้นในภาคใต้ของประเทศสยาม
จึงมีอากาศอบอุ่น.

๖. อากาศของประเทศสยามไม่คงที่ ทั้งได้
กล่าวมาแล้ว ใช้แต่เท่านั้น เราคงเคยพบมาแล้วว่า
บางครั้งหนาวจัด บางครั้งฝนตกชุก และบางครั้ง
แห้งแล้ง ดังนั้น จึงเรียกเวลาที่มีฝนตกมากว่า
“ฤดูฝน” เวลาอากาศหนาวเรียกว่า “ฤดูหนาว”
และเวลาอากาศแห้งแล้งเรียกว่า “ฤดูแล้งหรือฤดู
ร้อน” ฤดูต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้รวมเป็น ๓ ฤดู คือ
ฤดูฝน ฤดูหนาว และฤดูร้อน.

๗. ฤดูฝน หรือวิษัณตฤดู เริ่มแต่เดือนกรกฎาคม

ไปหมดเกือบทุกภาค ในระหว่างฤดูฝนมีอากาศ
ชุ่มชื้น และบางทีก็อบอ้าว.

ฤดูหนาวหรือเหมันตฤดู ทั้งต้นแต่เกือบทุก
ภาคไปจนถึงเกือบภูมิภาค ในระหว่างฤดู
หนาวนี้ ถ้าเวลาใดลมตะวันตกเฉียงใต้พัดแรง
เวลานั้นก็หนาวจัด แต่บางครั้งก็มีลมหนาวกลับมาจาก
ทิศอื่น อากาศก็ไม่ค่อยหนาวนัก.

ฤดูร้อนหรือคิมหันตฤดู ทั้งแต่เกือบทุกภาคไป
จนถึงปลายเกือบภูมิภาค ในระหว่างนี้ร้อนข้าง
ร้อนจัด.

๔. ในภาคใต้ของประเทศสยาม มีแต่ฤดูร้อน
กับฤดูฝนเท่านั้น ในเกือบอันวาคมเป็นเกือบทุกภาค
กลางของสยามมีอากาศหนาว แต่ในภาคใต้กลับ
มีฝนตกชุกกว่าเกือบอื่น ในภาคนี้ไม่มีฤดูหนาว แต่
บางทีในเกือบมกราคมและกุมภาพันธ์ แลวตั้งแต่ใต้
จังหวัดชุมพรลงไปมีอากาศหนาวจัด.

๕. นักเขียนคงเคยผ่านฤดูเหล่านี้มาแล้ว เช่น

พอวันระสันต์^๖ โรงเรียนต่าง ๆ ได้ปิดภาคเรียนเป็น
 เวลานั้นกว่าภาคอื่น ๆ เพราะย่างเข้าฤดูร้อนแล้ว
 อากาศร้อนจัดระเด่นเรียนอะไรไม่ได้ก็ จึงต้องหยุด
 โรงเรียนแต่ปลายเดือนมีนาคม จนถึงกลางเดือน
 พฤษภาคม พอโรงเรียนเปิดเรียนต้นปี^๗ ในเดือน
 พฤษภาคมฝนก็เริ่มตก ทำให้อากาศ^๘ร้อนจัดนั้น
 ค่อยชุ่มชื้น ทำให้อากาศ^๙ฝนก็ตกชุกตลอดทุกที่ จนถึงปลาย
 เดือนตุลาคม จึงระหมดฤดูฝน.

พอขึ้นเดือนพฤศจิกายน เราจะได้รับอากาศ
 หนาวเรื่อย ๆ ไป และหนาวจัดขึ้นทุกที ๆ เวลาเช้า
 และเวลากลางคืนอากาศหนาวจัด ต้องสวมเสื้อหรือ
 ห่มผ้าหนา ๆ เราจะได้รับอากาศหนาวเช่นนี้เรื่อย ๆ
 ไป จนถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์จึงหมดฤดูหนาว แล้ว
 ก็เริ่มฤดูร้อนขึ้นใหม่ ในปีหนึ่ง ๆ เราจะไ้ผ่านฤดู
 ต่าง ๆ เหล่านี้วนเวียนกันไปเสมอ ๆ.

คำถาม

๑. อากาศในประเทศไทยแบ่งออกเป็นกี่ภาค ?
๒. ภาคไหนมีอากาศเป็นอย่างไร ?
๓. เหตุใดทางภาคใต้จึงมีอากาศดี ?
๔. ฤดูของประเทศสยามมีกี่ฤดู อะไรบ้าง ?
๕. คิมหันตฤดู มีเวลาที่เดือนไหน ถึงเดือนไหนถึงเดือนไหน ?
๖. ในภาคใดของประเทศสยามมีกี่ฤดู อะไรบ้าง ?

บทที่ ๕ การทำมาหากินของพลเมือง

๑. ถ้าเราไปเที่ยวตามป่าดง หรือตามไร่ สวนไร่นา เราจะได้พบต้นไม้ ใหญ่น้อยต่าง ๆ ตามป่าดง พบต้นผลไม้ในสวน พบพืชพันธุ์ธัญญาหาร ตามทุ่งนา ถ้าเราขึ้นรถไฟจากทางเหนือที่สุดไป ถึงส่วนใต้ที่สุดของประเทศสยาม จะเห็นต้นไม้ ใหญ่น้อยขึ้นอยู่ระวาง การที่ประเทศสยามอุดมไปด้วยต้นไม้ ทุ่งนา และพืชผลต่าง ๆ เช่นนี้ เพราะประเทศสยามมีพื้นที่อุดมดี จะปลูกพืชอะไรลงไปก็งอกงาม.

๒. เมื่อประเทศสยามมีที่ดินที่เข่น พลเมือง
 โดยมาก จึงอาศัยพื้นดินสำหรับทำการเพาะปลูก มี
 การทำไร่ ทำนา ทำสวนเป็นต้น การเพาะปลูก
 ต่างๆนี้รวมเรียกว่า “การกสิกรรม” การกสิกรรม
 เป็นการหาเงินที่สำคัญที่สุดของพลเมือง นอกจากนั้น
 ยังมี การหาเงินอย่างอื่น ๆ อีก เช่น การค้าขาย การ
 อุตสาหกรรม และการช่างเป็นต้น.

การกสิกรรมที่สำคัญที่สุดของพลเมือง คือ การ
 ทำนา นอกจากนั้นก็มี การทำสวน ทำไร่ และการหา
 เงินในทางทำป่าไม้ ทำเหมืองแร่ก็ถูก ถึงจะกล่าว
 ให้ฟังต่อไปนี้.

๓. ตามที่ลุ่มตอนกลางของประเทศสยาม และ
 ตามที่ลุ่มทั้งสองฟากฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยา พลเมือง
 ได้อาศัยพื้นที่ดินเหล่านี้ทำนามากที่สุด เข้าเป็น
 อาหารอันสำคัญของประเทศสยาม และเป็นสินค้า
 สำคัญด้วย การทำนาในสมัยนี้กำลังจะเจริญ เพราะ

รัฐบาลได้ช่วยเหลือในการทศน้ำ ทั้งสหกรณ์เพื่อ
หาเงินกองกลางไว้ให้ชาวนากู้ ไปลงทุนทำนา และ
แนะนำให้ชาวนารู้จักเลือกพันธุ์ เข้าปลูกที่ที่ ทั้ง
รัฐบาลกำลังพยายามให้เด็ก ๆ ใต้เรียนวิชาชีพ
ส่วนนี้ เมื่อโตขึ้นจะได้เป็นชาวนาที่ทันสมัย.

๔. ความที่สูง ๆ เช่นแถบจังหวัดต่าง ๆ ทางภาค
เหนือ มีนครสวรรค์ พิจิตร โลก และแถบมณฑล
พายัพ มีไม้มีราคาขึ้นอยู่เป็นอันมาก เช่นไม้สัก
ไม้ยาง ไม้แดง ไม้กระยาเลย เป็นต้น ผลเมือง
ในภาคเหนือได้ทำการตัดไม้ขายเป็นส่วนมาก แต่
เพราะการทำป่าไม้สักนั้น โดยมากชาวต่างประเทศ
ได้มาทั้งบริษัททำการป่าไม้ รัฐบาลเก็บภาษีป่าไม้
เป็นค่าภาคหลวง ส่วนที่คนไทยเป็นเจ้าของมีน้อย
คนไทยโดยมากทำการตัดไม้ชนิดอื่น การตัดไม้
ชนิดนี้ก็ได้ทำกันมาหลายแห่ง เช่นที่ศรีราชา บ้าน
กอน และที่สุราษฎร์ธานี ไม้ที่ทำในตำบลที่กล่าวนี้

เป็นไม้ยาง ไม้กระยาเลยโดยมาก.

รัฐบาลไต้หวันกรรมป่าไม้ เป็นเจ้าหน้าที่ดูแลคอย
ระวังมิให้พวกทำป่าไม้ โค่นไม้ที่ยังไม่โตจนมาก เมื่อ
ตัดไม้ที่โตจนมากแล้ว ผู้ทำการป่าไม้ต้องปลูก
ขึ้นแทน (เฉพาะไม้สัก) เจ้าหน้าที่ป่าไม้ยังเห็นอรรถ
ในการเก็บค่าภาคหลวงด้วย.

๕. มณฑลภูเก็ตกับมณฑลนครศรีธรรมราชอยู่
ใกล้ทะเล พื้นดินอุดมไปด้วยแร่ดีบุกชาวต่าง
ประเทศมีชาวอังกฤษเป็นต้น ได้มาตั้งบริษัททำการ
ขุดแร่ในมณฑลทั้งสองนี้ คนพื้นเมืองเป็นเจ้าของแร่
แต่ก็มีเหมือนกัน รัฐบาลไต้หวันกำหนดและค่า
ภาษีจากผู้ทำการขุดแร่เหล่านั้น กรมราชโลหกิจ
เป็นเจ้าของแร่ในส่วนนี้.

ในมณฑลภูเก็ตมีแร่ดีบุกมากกว่าที่อื่น ตามพื้น
ดินใกล้ทะเล บนบก และภูเขา มีแร่ดีบุกเกือบทั้ง
สิ้น แร่ดีบุกที่อยู่ใกล้ทะเลนั้น เขาใช้เรือขุดทำการ

ชุกแร่นมา ถ้าอยู่บนบกที่มีคนแข็ง เขาใช้คนชุก
หรือใช้เครื่องมือจักร.

๖. นอกจากการทำนาแล้ว ยังมีการทำสวน
และทำไร่ต่าง ๆ อีกมาก เช่น

(๑) ทำไร่พริกไทย ทำในจังหวัดกันทรวิชัยมาก
ที่สุด พลเมืองได้ส่งพริกไทยออกไปขายต่างประเทศ
ปีละมาก ๆ นับเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญอย่างหนึ่ง.

(๒) ทำไร่ฝ้าย ไร่อ้อย ไร่ยาสูบ ฯลฯ ไร่ฝ้าย
มีในมณฑลพิษณุโลก พายัพ อุตร และนครราชสีมา
ไร่ยาสูบทำทั่ว ๆ ไปทุกแห่ง แต่ที่เพชรบูรณ์เคยปลูก
ไคยาชะนิคที่สุด คือยาที่ปลูกในจังหวัดเพชรบูรณ์
เคยมีชื่อเสียงว่าเป็นยอกยาเพชร ส่วนไร่อ้อยก็มี
หลายแห่ง ที่ทำมากที่สุดก็คือที่นครชัยศรี.

(๓) สวนยาง สวนมะพร้าว สวนผลไม้ต่าง ๆ
สวนยางและสวนมะพร้าวปลูกในมณฑลภูเก็ต และ
มณฑลนครศรีธรรมราชมากกว่าอื่น จนถึงกับเป็น

สินค้าส่งออกไปขายต่างประเทศ มะพร้าวที่ปลูกที่
เกาะสมุย เป็นมะพร้าวที่ดีที่สุดในประเทศสยาม ขางที่
ปลูกในแถบนี้^{๕๕}ของงามดี เมื่อต้นโตพอสมควรแล้ว
เขาก็ตัดเอาขางไปอัดในเครื่องพิมพ์ให้เป็นแผ่นๆ
ตามต้องการ แล้วบรรจุกระสอบส่งออกไปขาย ขาง
ที่ส่งออกไป^{๕๖}เป็นขางดิบ เราเรียกขางชนิดนี้ว่า
“ขางพารา”

๗. การทำมาหากินที่กล่าวมานี้ ถ้าผู้ทำมีความ
รู้ความชำนาญ และมีเครื่องมือ^{๕๗}ที่^{๕๘}ใช้ให้ทันสมัย
กับไถ้อาศัยรัฐบาลช่วยสนับสนุนโดยจริงจังแล้ว เชื่อ
แน่ว่าอาชีพของพลเมืองกรุงจะเจริญขึ้นอีกมาก.

การทำมาหากินที่กล่าวนี้ ได้มีชาวต่างประเทศ
เข้ามาแย่งทำบ้างแล้ว เช่นการทำไร่ ทำสวนเหล่านี้
พวกจีนทำไต่ยมาก แม้แต่การทำนา^{๕๙}จีนก็ไต่ยมือ
ทำมากแล้ว ญี่ปุ่นก็เข้ามาซื้อที่ทำนาในประเทศสยาม
บ้างแล้ว ถ้าพวกเราชาวสยามไม่พยายามรักษาอาชีพ

ของเราให้ที่ ไม่ช้าก็ระส่ำชาวต่างประเทศไม่ได้
 เราที่ไม่มีอะไรจะทำ ขอให้เราพากันตื่นเถิด อย่า
 มัวหลงงมงายอยู่เลย รุ่งทั้งใจเล่าเวียนวิเศษจากสิกรรม
 ให้มาก เพราะการกสิกรรมเป็นอาชีพสำคัญของ
 เรา ขรรพบุรุษของเราได้ทำกันมาแล้ว เราผู้เป็น
 บุตรหลานของท่านไม่ควรให้เสื่อมลง รุ่งช่วยกัน
 รักษามรดกอันนี้ให้คงอยู่ และพยายามบำรุงให้
 เจริญขึ้น.

๔. การหาถิ่นอย่างอื่น เช่น พาณิชยกรรม
 อุตสาหกรรม และการช่างต่างๆ เหล่านี้ พวกเรายังไม่
 สนักคิดพอ และทำกันยังไม่เป็นลำดับ ได้ทำ
 กันเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยมากการอาชีพ
 ส่วนนี้ตกไปอยู่ในมือชาวต่างประเทศทั้งนั้น มีจีน
 แชก ญี่ปุ่น และฝรั่งชาติต่างๆ ที่เราได้ทำความ
 เป็นอยู่อยู่ทุกวันนี้ ก็อาศัยการกสิกรรมอย่างเกี่ยว
 ถ้าเราวางมือในทางนี้เสีย เราจะไม่มีอะไรสำหรับใช้

เลย ในที่สุดบ้านเมืองของเราจะเต็มไปด้วยคน
ชาติอื่นเข้ามาทำกิน เราผู้เป็นเจ้าของระ^๕คอง^๕ชื่อเขา
ฉะนั้นก่อนที่เราจะหวังอาชีพอย่างอื่น ขอให้ช่วย
กัน^๕ขจัดการกสิกรรมให้เป็นหลักเสียก่อนเถิด.

๙. มีคำกล่าวว่ “ทวีปย์อยู่ในกิน สินอยู่
ในน้ำ” คำกล่าว^๕ข้าง^๕เหมาะ^๕สำหรับ^๕บ้านเมือง^๕ของ
เรา^๕จริง^๕ๆ เพราะ^๕พื้นดิน^๕ใน^๕ประเทศ^๕สยาม^๕เป็น^๕ที่^๕อุดม
สมบูรณ์ จะปลูกพืชผลอะไรลงไปก็เจริญงอกงาม
ถ้า^๕ใคร^๕รู้จัก^๕ทำ^๕กิน^๕แล้ว ก็^๕อาจ^๕จะ^๕ได้^๕ผล^๕จาก^๕พื้นดิน^๕และ
จาก^๕น้ำ^๕เป็น^๕แน่ ฉะนั้น^๕พวก^๕เรา^๕จง^๕พากัน^๕หัน^๕เข้า^๕รับ^๕ขอบ
รับ^๕เสีย^๕มา^๕ ๑๓๑ เพื่อ^๕เตรียม^๕การ^๕ทำ^๕มา^๕หา^๕กิน^๕ตาม^๕รอย
บรรพบุรุษ^๕ของ^๕เรา^๕ต่อไป ขอ^๕ให้^๕พวก^๕เรา^๕จง^๕กิน^๕เสีย^๕แต่
บัด^๕นี้^๕เถิด ถ้า^๕ช้า^๕ไป^๕จะ^๕ไม่^๕ทัน^๕คน^๕ชาติ^๕อื่น^๕เป็น^๕แน่.

คำถาม

๑. การทำนาในประเทศสยาม ทำที่ไหนมาก ?
๒. การกสิกรรมสำคัญสำหรับประเทศสยามอย่างไร ?

๓. การทำเหมืองแร่ ทำที่ไหนมาก ?
๔. การทำป่าไม้ในประเทศสยามมีในตอนไหน และทำ
ป่าไม้อะไรบ้าง ?
๕. การค้าขาย อุตสาหกรรมที่เป็นหลักฐานมั่นคงตก
อยู่ในมือของคนชาติไหนมาก ?
๖. การทำไร่ ทำสวน ที่นับว่าขึ้นหน้าขึ้นหน้านั้น มี
อะไรบ้าง ?

บทที่ ๒ เรื่องราวของประเทศสยาม

๑. เราได้อ่านเรื่องประเทศสยามมาแล้วทุกก่อนๆ
บ้างแล้ว แต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับที่ตั้ง ลักษณะ พื้น
ฟ้าอากาศ และการทำมาหากินของพลเมืองเท่านั้น
เกิด ๆ คงอยากทราบว่า เรื่องเดิมของประเทศสยาม
ได้เป็นมาได้อย่างไรบ้าง ข้อนี้จำเป็นต้องอยู่เองที่จะ
หาได้ยากไม่ได้ ดังนั้นจะเล่าประวัติของประเทศสยาม
ให้ฟังพอเสาะๆ เพื่อเป็นหนทางสำหรับค้นคว้าหา
ความรู้เพิ่มเติมต่อไปภายหลัง.

๒. เดิมทีเกิด คนไทยได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ทางส่วน

ใต้ของประเทศไทย แควมณฑลสุพรรณบุรี แควมณฑล
 เกษมบุรี ครั้นลูกพวกท่านรุกรานหนักเข้า จึงพากัน
 อพยพครอบครัวออกจากรากดินแดนของท่าน แล้วมาตั้ง
 หลักฐานอยู่ในแดนสิบสองจุไทย และเลื่อนมาอยู่
 ดานนาไท ก็คือแควมณฑลพายัพพิทักษ์ ที่อร่าม
 ใต้มาตั้งเมืองหลวงอยู่กรุงสุโขทัย ซึ่งเวลานั้นเรียก
 ว่า “อำเภอสุโขทัยธานี” ในจังหวัดสวรรคโลก.

๓. กรุงสุโขทัยได้เป็นเมืองหลวงตั้งแต่ พ.ศ.
 ๑๘๐๐ จนถึง พ.ศ. ๑๙๒๐ เป็นเวลา ๑๒๐ ปี
 พระเจ้าแผ่นดินที่ปกครองกรุงสุโขทัย เรียกว่า
 “กษัตริย์วงศ์พระร่วง” รวม ๖ พระองค์ด้วยกัน
 ดังนี้ คือ

รัชกาลที่ ๑	พระเจ้าขุนศรีอินทราทิตย์
๒	พระเจ้ายาลเมือง
๓	พระเจ้าขุนรามคำแหง
๔	พระเจ้าเลอไท

รัชชกาลที่ ๕ พระเจ้าดิโก หรือเรียกกันว่า
พระเจ้าศรีสุริยพงศ์ รามมหา
อรรฆราชราชที่ ๑

๖. พญาไสยดิโก หรือเรียกว่า
พระมหาอรรฆราชที่ ๒ เมือง
พิษณุโลก.

๕. ส่วนดินแดนทางภาคใต้ พระเจ้าอู่ทองซึ่ง
ครองเมืองสุวรรณภูมิอยู่ก่อน ได้มีอำนาจขึ้น (ทาง
กรุงสุโขทัยเชื่อมอำนาจลงเป็นลำดับ) ในที่สุดก็ได้
มารวมกับกรุงศรีอยุธยา ในรัชชกาลสมเด็จพระบรม
ราชาธิราชที่ ๑ (ขุนหลวงพะงั่ว) พระเจ้าอู่ทองได้
สร้างเมืองหลวงขึ้นใหม่ที่ริมหนองโสน ในตำบลเวียง
เหล็ก ชื่อนานนามเมืองหลวงว่า “กรุงเทพมหานคร
บวรทวารวดีศรีอยุธยา ฯ หรือกรุงศรีอยุธยา”

๕. พระเจ้าอู่ทองเป็นกษัตริย์พระองค์แรก และ
เป็นผู้ทรงสร้างกรุงศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. ๑๘๙๓

แล้วได้เสกขึ้นครองราชสมบัติ ทรงพระนามว่า
 “สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง)” กรุง
 ศรีอยุธยาเป็นเมืองหลวงต่อมาจนถึง พ.ศ. ๒๓๑๐
 จึงได้เสียแก่พม่า รวมเป็นเวลากรุงศรีอยุธยา
 เป็นเมืองหลวงอยู่ถึง ๔๑๗ ปี ในระหว่างนี้ มีพระ
 เจ้าแผ่นดินปกครองรวม ๓๓ พระองค์ แต่พระมหา
 กษัตริย์ทั้ง ๓๓ พระองค์ต่างวงศ์กัน (บุญชูลำดับ
 พระเจ้าแผ่นดินข้างท้าย)

๖. สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง)
 เป็นต้นพระราชวงศ์ “เชียงราย” เพราะพระองค์เป็น
 พระเจ้าแผ่นดินองค์ที่ ๑ แห่งกรุงศรีอยุธยา และ
 เป็นผู้สร้าง กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เมื่อหมด
 รัชกาลของพระองค์แล้ว สมเด็จพระราเมศวรเป็น
 ผู้สืบราชสมบัติต่อมา จนถึงสมเด็จพระรามาธิบดีเป็น
 ที่สุดแห่งพระราชวงศ์นี้ แล้วจึงวงศ์อื่น ๆ เข้ามา
 แทรกแซงอีก และเหตุการณ์ของพระเจ้าแผ่นดินที่

ครองกรุงศรีอยุธยา ซึ่งนักเวรบนควรวีรย่นไว้ยังมีอยู่มาก จะไต่ถั่วลั่วต่อไปในบทหลัง.

๗. ในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าเอกทัศ (พระที่นั่งสุริยามรินทร์) เป็นพระเจ้าแผ่นดิน นับเป็นรัชกาลที่ ๓๓ แห่งกรุงศรีอยุธยา พระม้าไต่ถั่วลั่วกองทัพมาที่กรุงศรีอยุธยาแตก เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๓๑๐ แล้วเสวยบ้านเมืองเกือบหมดสิ้น ราษฎรได้รับความลำบากยากแค้น ต่างเที่ยวซ่อนเร้นหนีภัย แม้แต่พระเจ้าแผ่นดินเองก็ต้องเสด็จหนีเข้าป่าไป ในที่สุดก็เสด็จสวรรคต เพราะอดอาหารมาถึง ๑๐ กว่าวัน เมื่อพระม้าไต่ชัยชนะแล้ว จึงตั้งให้สุกพระนายกอง คุมไพร่พลประมาณ ๓๐๐๐ คน อนุรักษ์าค่ายไพร่ตามทัน เพื่อกอบกู้วาทันผู้คนและเสบียงอาหารออกไปประเทศพระม้า และได้ตั้งคนไทยคนหนึ่งชื่อทองอิน เป็นผู้รักษาเมืองธนบุรี.

๘. นักเวรบนควรวีรย่นไว้ด้วยว่า ถึงแก่สร้างกรุง

ศรีอยุธยาเป็นเมืองหลวงมาเป็นเวลานานถึง ๔ ๑๗ ปี
 นี้ ประเทศสยามได้เสียความเป็นเอกราชถึง ๓ ครั้ง
 คือครั้งหนึ่งในแผ่นดินสมเด็จพระมหินทราธิราช
 เพราะไทยแตกสามัคคีกัน พระมหาธรรมราชาไปเข้า
 ถวายพระเจ้าหงสาวดี ประเทศสยามต้องเป็นประเทศ
 ราชของพม่ามาตลอดรัชกาลของสมเด็จพระมหา
 ธรรมราชา เป็นเวลาถึง ๑๕ ปี ภายหลังสมเด็จพระ
 นเรศวรมหาราชก็ยบรวบยุบของชาวเรา ได้กู้
 อิสสรภาพคืนมาได้ ส่วนครั้งที่ ๒ เราได้เสียความ
 อิสสรภาพแก่พม่า ในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าเอกทัศ
 เมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๐ ถึงคราวแล้ว สมเด็จพระเจ้า
 กรุงธนบุรี (พระเจ้าตากสิน) เป็นผู้กู้อิสสรภาพไว้
 ได้ ก็จะเล่าให้ฟังต่อไป.

คำถาม

๑. เดิมไทยตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ไหน ?
๒. เหตุใดจึงอพยพมาจากที่นั้นเสีย ?

๔. สมัยกรุงสุโขทัยเป็นเมืองหลวง มีพระเจ้าแผ่นดินปกครองที่พระองค์ ทรงพระนามว่าอะไรบ้าง ?
๕. กรุงสุโขทัยได้มารวมอยู่กับกรุงศรีอยุธยาในรัชกาลไหน ?
๕. กรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองหลวงอยู่ที่ใด มีพระเจ้าแผ่นดินที่พระองค์ ?
๖. เหตุใดจึงเสียดกรุงใน พ.ศ. ๒๓๑๐ และตรงกับรัชกาลไหน ?

บทที่ ๗ เรื่องราวของสยาม (ต่อ)

๑. ที่อาณาจักรเชียงใหม่ถึงวงศ์สุวรรณหงษ์ มีพระเจ้าแผ่นดิน ๑๓ พระองค์ สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๑ (ขุนหลวงพะงั่ว) เป็นต้นพระราชวงศ์นี้ จนถึงพระมหินทราธิราชเป็นที่สุด.

พระเจ้าแผ่นดินในวงศ์สุวรรณหงษ์นี้ พระองค์หนึ่งทรงพระนามว่า สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ พระอัครมเหสีของพระองค์ทรงพระนามว่า พระสุริโยทัย นักเขียนคงได้ยินได้ฟังเรื่องของพระสุริโยทัยมาบ้างแล้ว แต่เชื่อว่าบางคนคงอยากฟังอีก เพราะ

เป็น^๔เรื่องของ^๔วีร^๔ส^๔ท^๔ร^๔ที่^๔ก^๔ล^๔้า^๔ห^๔า^๔ญ^๔ จะ^๔ขอ^๔เ^๔ล^๔่า^๔เ^๔ว^๔เ^๔ง^๔ใ^๔ห^๔
 ฝ^๔ง^๔พ^๔อ^๔เ^๔ว^๔เ^๔น^๔ส^๔ง^๔เ^๔ป^๔ก^๔ง^๔น^๔.

๒. ในรัชกาลของสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ
 นั้น คร^๒ง^๒ท^๒น^๒ง^๒พ^๒ะ^๒ม^๒ำ^๒ย^๒ก^๒ก^๒ง^๒ท^๒พ^๒เ^๒ำ^๒ม^๒ำ^๒ก^๒ิ^๒ร^๒ุ^๒ง^๒ค^๒ว^๒เ^๒ย^๒ช^๒า
 สมเด็จพระมหาจักรพรรดิได้เสด็จไป ทอ^๒ก^๒พ^๒ระ^๒เ^๒น^๒ค^๒ร^๒
 ก^๒ำ^๒ล^๒ง^๒จ^๒ำ^๒ค^๒ิ^๒ก^๒ ส^๒ม^๒เ^๒็^๒จ^๒พ^๒ระ^๒สุ^๒ริ^๒เ^๒ย^๒ท^๒ั^๒ย^๒พ^๒ระ^๒อ^๒ค^๒ร^๒ม^๒เ^๒ล^๒ี^๒ช^๒อ^๒
 ต^๒ำ^๒ม^๒เ^๒ล^๒ี^๒จ^๒ก^๒ว^๒ย^๒ ท^๒ร^๒ง^๒แ^๒ต^๒ง^๒พ^๒ระ^๒อ^๒ง^๒ค^๒อ^๒ย^๒ำ^๒ง^๒ม^๒ห^๒า^๒อ^๒ุ^๒ป^๒ร^๒า^๒ช^๒ แ^๒่
 พ^๒อ^๒ช^๒ำ^๒ง^๒ ท^๒ร^๒ง^๒อ^๒ง^๒พ^๒ระ^๒ม^๒ห^๒า^๒จ^๒ั^๒ก^๒ร^๒พ^๒ร^๒ก^๒ิ^๒ ป^๒ะ^๒ท^๒ะ^๒ก^๒ั^๒ย^๒ช^๒ำ^๒ง^๒ พ^๒ระ^๒
 เ^๒ำ^๒แ^๒ป^๒ร^๒แ^๒ม^๒่^๒ท^๒พ^๒ช^๒อ^๒ง^๒จ^๒ำ^๒ค^๒ิ^๒ก^๒ ช^๒ำ^๒ง^๒ท^๒ร^๒ง^๒ส^๒ม^๒เ^๒็^๒จ^๒พ^๒ระ^๒ม^๒ห^๒า^๒จ^๒ั^๒ก^๒ร^๒
 พ^๒ร^๒ก^๒ิ^๒เ^๒ล^๒ี^๒ย^๒เ^๒ร^๒ี^๒ย^๒ พ^๒ระ^๒เ^๒ำ^๒แ^๒ป^๒ร^๒เ^๒ะ^๒พ^๒ั^๒น^๒ค^๒ว^๒ย^๒อ^๒ง^๒จ^๒ำ^๒ว^๒ แ^๒่
 ส^๒ม^๒เ^๒็^๒จ^๒พ^๒ระ^๒สุ^๒ริ^๒เ^๒ย^๒ท^๒ั^๒ย^๒ไ^๒้^๒ไ^๒ส^๒ช^๒ำ^๒ง^๒อ^๒ง^๒พ^๒ระ^๒ อ^๒ง^๒ค^๒เ^๒ำ^๒ไ^๒ย^๒จ^๒ว^๒าง^๒
 ก^๒ล^๒าง^๒ ก^๒ั^๒น^๒เ^๒ำ^๒ส^๒ม^๒เ^๒็^๒จ^๒พ^๒ระ^๒ม^๒ห^๒า^๒จ^๒ั^๒ก^๒ร^๒พ^๒ร^๒ก^๒ิ^๒ พ^๒ั^๒น^๒ร^๒ำ^๒ก^๒อ^๒ัน^๒ท^๒ร^๒ำ^๒ย^๒
 ไ^๒ย^๒ไ^๒้^๒ แ^๒่^๒ส^๒ม^๒เ^๒็^๒จ^๒พ^๒ระ^๒สุ^๒ริ^๒เ^๒ย^๒ท^๒ั^๒ย^๒ ถ^๒ู^๒ก^๒จ^๒ำ^๒ค^๒ิ^๒ก^๒ พ^๒ั^๒น^๒ค^๒ว^๒ย^๒
 อ^๒ง^๒จ^๒ำ^๒ว^๒ ส^๒ัน^๒พ^๒ระ^๒ช^๒น^๒ม^๒ พ^๒ระ^๒อ^๒ง^๒ค^๒ไ^๒้^๒แ^๒ส^๒ท^๒ง^๒ค^๒ว^๒ำ^๒ม^๒เ^๒ร^๒ก^๒ก^๒ก^๒ ก^๒ั^๒
 ท^๒อ^๒พ^๒ระ^๒ร^๒ำ^๒ช^๒ส^๒ำ^๒ม^๒ แ^๒ล^๒ะ^๒ม^๒ี^๒ค^๒ว^๒ำ^๒ม^๒ก^๒ล^๒้า^๒ห^๒า^๒ญ^๒ ย^๒อ^๒ม^๒ส^๒ด^๒ะ^๒ช^๒ี^๒ว^๒ิ^๒ท^๒
 เ^๒ว^๒เ^๒น^๒ แ^๒ล^๒ะ^๒ค^๒ุ^๒ล^๒ค^๒ว^๒ำ^๒ม^๒ก^๒ิ^๒ อ^๒ง^๒ส^๒ม^๒เ^๒็^๒จ^๒พ^๒ระ^๒สุ^๒ริ^๒เ^๒ย^๒ท^๒ั^๒ย^๒ จ^๒ิ^๒ง

ปรากฏอยู่จนบัดนี้ พวกเราชาวสยามจึงนิยมนับถือว่า
สมเด็จพระสุริโยทัยเป็นวีรสตรีที่เป็นตัวอย่างอันดี.

๓. สิ้นพระราชวงศ์สุวรรณหงษ์แล้ว ก็เป็นวงศ์
สุโขทัย พระราชวงศ์สุโขทัย มีกษัตริย์ ๗ พระองค์
สมเด็จพระมหาธรรมราชา ผู้เป็นพระราชบุตรเขย
สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ เป็นต้นพระราชวงศ์ จนถึง
พระอาทิตย์วงศ์เป็นที่สุด เมื่อเสด็จสวรรคตแล้ว
สมเด็จพระนเรศวรราชโอรสได้ทรงราชย์แทน พอ
ฉดัดเปลี่ยนแผ่นดินใหม่ได้ไม่นานนัก ก็เกิดทำ
สงครามกับพม่า มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำสงคราม
คราวนี้ที่ควรทราบ คือ

๔. พระเจ้าหงสาวดี ให้พระมหาอุปราชาราช
โอรส ยกทัพมาบุตาคเตา ถ้าเห็นบ้านเมืองไม่สงบ
ราบคาบ ก็ให้เข้าเค็ม เพราะเวลานั้นพระเจ้าหงสาวดี
กำลังมีอำนาจมาก พอทราบข่าวศึก สมเด็จพระ
นเรศวรกับสมเด็จพระเอกาทศรถพระอนุชา ได้ยก

กองทัพออกไปรบข้าศึกที่ค่ายลตระพังตรุ ในขณะ
 ที่ยกกองทัพออกไปนั้น ช้างพระที่นั่งของสมเด็จพระ
 พระนเรศวรกับสมเด็จพระเอกาทศรถคดน้ำมัน เกิด
 คึกคะนองวิ่งออกหน้าไปจนไม่มีใครตามเสด็จทัน ช้าง
 ทรงของสองกษัตริย์ก็วิ่งฝ่าเข้าไปในท่ามกลางข้าศึก
 และพบพระมหาอุปราชาขึ้นช้างอยู่ท่ามกลาง สมเด็จพระ
 พระนเรศวรจึงชวนชนช้างกัน ที่เรียกว่า “ทรงกระทำ
 ยุทธหัตถี” พระมหาอุปราชาเสื้ที่ ถูกฟันด้วย
 พระแสงของ้าวถึงแก่ชีวิต และสมเด็จพระเอกาทศรถ
 ก็ฟันเจ้าเมืองทวายระโศกตาย.

๕. ที่ที่กระทำยุทธหัตถีกันนั้น คือที่ริมหนอง
 สาท้าย ค่ายลตระพังตรุ จังหวัดสุพรรณบุรีกัน
 และครั้งที่พระมหาอุปราชาสิ้นพระชนม์ตกจากคอช้าง
 นั้น สมเด็จพระนเรศวรได้ถือเจดีย์ไว้เป็นเครื่องหมาย
 ชึ่งมีคนเรียกว่า “กองเจดีย์”

กองเจดีย์นั้นแหละ เป็นอนุสาวรีย์เตือนใจชาว

ไทยว่า เราได้มีความอิสรภาพมาจนบัดนี้ ก็เพราะ
สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ผู้ทรงเป็นวีรกษัตริย์ และ
ทรงเข้มแข็งในการสงคราม เป็นผู้ทรงกู้ประเทศ
สยามให้พ้นจากอำนาจของพม่าให้กลับเป็นอิสร-
ภาพตามเดิม ตั้งแต่นั้นมาพลกษาวไทยจึงขนานพระ
นามพระองค์ว่า “สมเด็จพระนเรศวรมหาราช”

๒. ท่อจากวงศ์สุโขทัยนี้ ก็ถึงวงศ์ปราสาททอง
มฤคกษัตริย์ ๔ พระองค์ ก็คือสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง
เป็นต้นพระราชวังที่สถิตย์สมเด็จพระนารายณ์มหา
ราช ในรัชกาลของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช
เมื่อต้นรัชกาลก็ต้องปราชัยปราชัยข้าศึกศัตรู อยู่เสมอ
และในรัชกาลของพระองค์ มีเรื่องราวที่น่าอัศจรรย์
มาก ระขอเล่าให้ฟังไว้ในที่นี้ มีฝรั่งคนหนึ่งเป็น
ชาติกรีก ชื่อว่า สะแตนต์ฟอสคอด มีความรู้ใน
ทางการช่างต่าง ๆ ได้เข้ามาค้าขายในประเทศสยาม
ภายหลังได้แสดงฝีมือในการช่าง เช่นสร้างบ่อน

และท้อเรือ สมเด็จพระนารายณ์มหาราชไปรทมาก
จึงให้เจ้าวิชิตราชาธิราช ภายหลังไปเป็นเจ้าพระยาวิชา
เป็นทวี นับว่าทำให้บ้านเมืองของพระองค์เจริญ
ขึ้นมาก.

นอกจากนี้สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ยังได้จัก
ส่งพระวิสุทธิสุนทร เป็นทูตออกไปเจริญทางพระราช
ไมตรีกับประเทศฝรั่งเศส ก็เป็นครั้งแรกที่ประเทศ
สยามได้ส่งทูตออกไปถึงยุโรป ภายหลังท่านผู้นี้ได้
เป็นเจ้าพระยาโกษาปาน (นามเดิมชื่อปาน) การที่
สมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้จักส่งทูตไปคราวนี้ ทำ
ให้ชาวฝรั่งเศสมีความชื่นเต้นเป็นอันมาก ได้รู้จักคน
ไทย ได้เห็นขนบธรรมเนียมของเรา และเจ้าพระยา
โกษาปานยังได้แสดงวิชาความรู้ให้พระเจ้าแผ่นดิน
ฝรั่งเศส และชาวเมืองได้รู้เห็นว่าพระนครศรีอยุธยา
ก็มีคนก็ ๆ อยู่เป็นส่วนมาก.

๗. พอหมกษัตริย์วงศ์ปราสาททองแล้ว ก็ถึง

วงศ์บ้านพลูหลวง ท่อมาถึงแผ่นดินสมเด็จพระพุทธ
เจ้าเสือ (หลวงศรีศักดิ์) ที่สุดถึงสมเด็จพระเจ้า
เอกทัศกรมขุนอนรักษ์มนตรี (พระที่นั่งสุวิยามรินทร์)
เป็นที่สุด

ในรัชกาลสมเด็จพระพุทธเจ้าเสือ มีเรื่องทศ
เลาให้ฟัง คือ

ครั้งหนึ่งพระองค์ทรงเรือพระที่นั่งไปเมืองสมุทร
สาคร พันท้ายนรสิงห์เป็นผู้ถือท้ายเรือพระที่นั่ง พอ
เรือไปถึงตำบลโคกขาม ซึ่งมีคลองคดเคี้ยวมาก
หัวเรือพระที่นั่งได้ชนกับกิ่งไม้ และหัวเรือหักตก
น้ำไป (ตามพระราชประเพณี และกฎหมายถือว่า
ถ้าใครทำให้เรือพระที่นั่งเสียหาย จะต้องถูกประหาร
ชีวิต) เมื่อพันท้ายนรสิงห์ทราบเหตุดังนั้น จึง
กระโดดขึ้นบนฝั่ง และกราบทูลให้พระเจ้าแผ่นดิน
ทศเลาด้วยคนเสีย.

๔. สมเด็จพระพุทธเจ้าเสือทรงพระราชทานไทย

ให้ เพราะทรงพระเมตตาพันท้ายนรสิงห์มาก แต่พัน
 ท้ายนรสิงห์มิยอม อ้างว่าจะเสียบพระราชประเพณี สม
 เสด็จพระพุทธเจ้าเสด็จ เมื่อทรงเห็นความจริงรักภักดีของ
 พันท้ายนรสิงห์ดังนั้น จึงให้เอาหินขึ้นเป็นรูปพันท้าย
 นรสิงห์ และจะทักศิระรูปกินแทน แต่พันท้ายนรสิงห์
 ไม่ยอมทำเทียว พระองค์จึงจำเป็นต้องทักศิระ
 พันท้ายนรสิงห์เสียบ และได้ปลุกศาลเพียงตาขึ้นณที่
 นั้น แล้วให้เอาหัวเรือกับศิระพันท้ายนรสิงห์ขึ้น
 ไว้ที่ศาลนั้น เพื่อแสดงถึงคุณความดีของพันท้าย
 นรสิงห์ ที่มีความซื่อสัตย์ รักความสัตย์ยิ่งกว่าชีวิต
 นั้นชื่อเสียบของพันท้ายนรสิงห์ จึงปรากฏอยู่ทุก
 วัน.

๙. ขอให้นักเรียนจงดูอย่าง สมเด็จพระนเรศวร
 มหาราช ที่มีความกล้าหาญเป็นยอดเยี่ยม สมเด็จพระ
 พระสุริโยทัย ที่มีใจจงรักภักดีต่อพระเจ้าแผ่นดิน
 สู้สละชีวิตแทน และพันท้ายนรสิงห์ที่มีความซื่อ

สักขี รักษาขนบธรรมเนียมและพระราชประเพณีไว้
 แม้พระเจ้าแผ่นดินทรงยกโทษให้ก็ไม่ยอม เกรงว่า
 คราวหลังๆ จะเป็นตัวอย่างไม่ดีแก่คนอื่น จึงยอม
 รับโทษขอถวายชีวิตให้เป็นไป ตามพระราชประเพณี
 อันความดีของคนทุกๆ ชื่น ย่อมจารึกอยู่ในโลก
 ตลอดกาลปาวสาน เป็นเยี่ยงอย่างแก่คนหลังๆ ให้
 ประพฤติตาม และถ้าใครทำชั่ว ความชั่วก็คงปรากฏ
 เช่นเดียวกัน แต่เป็นไปในทางชั่ว ทั้งเช่นท้าว
 ศรีสุภาจันทร์ ผู้เป็นพระสนมของสมเด็จพระชัยราชา
 อีราชนั้น ใ้ทำชู้กับขุนวรวงศาอีราช ความชั่วก็
 ปรากฏอยู่เช่นกัน ไม่มีใครสรรเสริญ นักเรีบน
 อยากเป็นคนที่ไม่ใช่หรือ? ถ้าอยากเป็นคนดี จง
 ตั้งใจทำความดีไว้เถิด ชื่อเสียงจะได้ปรากฏทั้งท่าน
 ที่กล่าวมาแล้วนี้สืบไป.

คำถาม

๑. พระสุริโยทัยคือใคร มีชื่อเสียงอย่างไร ?
๒. จงเล่าเรื่องพระนเรศวรที่ได้เคยทำยุทธหัตถีมาแล้ว
๓. สะแคนดินฟอสเฟตคือใคร มีชื่อเสียงอย่างไร ?
๔. ใครเป็นคนแรกที่ไปเจริญทางพระราชไมตรีกับ ฝรั่งเศส ?
๕. ทำไมพันท้ายนรสิงห์จึงถูกตัดศีรษะ ท่านควรดีหรือชมอย่างไร ?

บทที่ ๘ เรื่องราวประเทศสยาม (ต่อ)

๑. ครั้นกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าแล้ว พระบาทสมเด็จพระเอกาทศวงศ์ (สิน) ซึ่งไปตั้งตัวอยู่ที่จังหวัดจันทบุรี ได้ยกกองทัพมาตีไค้เมืองธนบุรี และตั้งพระนาคทองที่ค่ายโพธิ์สามต้นแตก แล้วจึงมาสร้างเมืองธนบุรีเป็นเมืองหลวง ใน พ.ศ. ๒๓๑๐ นั้นเอง เรียกว่า “กรุงธนบุรี” ท่านใดเป็นพระเจ้าแผ่นดินต่อมา เรียกว่า “สมเด็จพระเจ้าตากสิน” หรือ “สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี” แล้วได้ทรงปราบปรามก๊กต่าง ๆ

ที่ทั้งตัวขึ้นเป็นใหญ่ในราชอาณาจักร รวบรวมประเทศสยาม
เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พระองค์ได้ทรงกระทำสงคราม
กับพระม้าตลอดเวลาที่พระองค์เป็นพระเจ้าแผ่นดิน นับ
ว่าพระองค์เป็นพระเจ้าแผ่นดินที่มีพระคุณแก่ประเทศ
สยาม และประชาชนชาวไทยเป็นอันมาก หากไม่
ได้พระองค์แล้ว ประเทศสยามจะเป็นอย่างไร เรา
ก็ยังไม่ทราบได้.

๓. กรุงธนบุรีได้เป็น เมืองหลวง อยู่ประมาณ
๑๕ ปี ก็ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๑๐ จนถึง พ.ศ. ๒๓๒๕ ใน
ตอนหลังสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีเสด็จสวรรคต จึงถูก
ปลดออกจากพระเจ้าแผ่นดินใน พ.ศ. ๒๓๒๕ นั้นเอง
แม้สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีจะครองราชสมบัติเป็นเวลา
น้อยก็จริง แต่พระราชกรณียกิจของพระองค์ในทาง
รักษาความเป็นเอกราชนั้น นับว่าสำคัญที่สุดในสมัย
นั้น ไทยต้องรบกับพระม้าตลอดเวลา แทบจะไม่มี
เวลาว่างวันเลย ส่วนกิจการบ้านเมืองอย่างอื่น พระ

องค์ไ้ทรงรักตามสมควรเท่าที่โอกาสจะอำนวย.

๓. เมื่อสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีถูกปลดออกจากแผ่นดินแล้ว ข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยและพลเรือนทั้งหลาย จึงอัญเชิญสมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติใน พ.ศ. ๒๓๒๕ ซึ่งปรากฏพระนามในบันทึกว่า “พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก” ภายหลังพระองค์ทรงเห็นว่ากรุงธนบุรีซึ่งเป็นเมืองหลวงเก่า นั้น ตั้งอยู่ในที่คับแคบ และมีวัดขนายอยู่ทั้งสองข้าง คือวัดโมฬีโลกกับวัดอรุณราชวราราม จะขยับขยายให้กว้างขวางออกไปไม่ได้ สู้ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาไม่ได้ เพราะทางฝั่งนั้นเป็นที่กว้างขวางดี จึงย้ายมาสร้างเมืองหลวงใหม่ทางฝั่งตะวันออก.

๔. เมืองหลวงที่สร้างใหม่นี้ ได้สร้างเสร็จเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๓๒๕ เรียกว่า “กรุงเทพพระมหานคร อมรรัตนโกสินทร์” หรือ “กรุงรัตน

โกสินทร์” หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “กรุงเทพ ฯ” นับตั้งแต่สร้างกรุงเทพ ฯ มาจนถึงเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นเวลา ๑๕๐ ปีบริบูรณ์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปกพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดให้จัดงานฉลองและสมโภชพระนคร เป็นการเฉลิมเกริกเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๗๕ กรุงเทพพระมหานคร นอกจากเป็นเมืองหลวงแล้ว ยังเป็นเมืองท่าเรือสำคัญอีกด้วย.

๕. พระมหากษัตริย์ที่ทรงปกครองประเทศสยามในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์นี้มีวงศ์เดียว เรียกว่า “พระบรมราชวงศ์จักรี” ได้มีพระมหากษัตริย์ในวงศ์นี้ปกครองมาแล้ว ๖ พระองค์ รัชกาลที่ ๖ นั้นเป็นองค์ที่ ๗ มีพระปรมาภิไธยตามลำดับดังนี้.

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พระองค์เป็นผู้สร้างกรุงเทพพระมหานคร และเป็นต้นพระบรมราชวงศ์จักรี เป็นรัชกาลที่ ๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์.

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เป็น
พระราชโอรสของรัชกาลที่ ๑ เป็นพระเจ้าแผ่นดิน
พระองค์ที่ ๒.

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นพระ
ราชโอรสของรัชกาลที่ ๒ และเป็นพระเจ้าแผ่นดิน
พระองค์ที่ ๓.

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นพระ
อนุชาธิราชของรัชกาลที่ ๓ และเป็นพระเจ้าแผ่นดิน
ลำดับที่ ๔.

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็น
พระราชโอรสในรัชกาลที่ ๔ และเป็นพระเจ้า
แผ่นดินลำดับที่ ๕.

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็น
พระราชโอรสในรัชกาลที่ ๕ และเป็นพระเจ้าแผ่นดิน
ลำดับที่ ๖.

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล

ปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นพระราชอนุชาธิราชในรัชกาล
ที่ ๖ และเป็นพระเจ้าแผ่นดินปัจจุบันนี้.

๖. พระมหากษัตริย์ที่ทรงปกครองประเทศสยาม
ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี จนถึงกรุงรัตน
โกสินทร์นี้ พระองค์ทรงปกครองโดยมีพระราชอำนาจ
อยู่เหนือกฎหมาย เว้นการปกครองอย่างนี้ว่า
“สมบูรณาญาสิทธิราช” แต่พระมหากษัตริย์ของเรา
ทุกพระองค์ หาได้ทรงใช้พระราชอำนาจโดยลำพัง
พระองค์เองไม่ ทรงปกครองโดยมุ่งหวังจะให้บ้านเมือง
รุ่งเรือง ให้พลเมืองมีความสุขสมบูรณ์ทั่วหน้ากัน
แม้ชาวต่างประเทศที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ก็
ได้รับความร่มเย็นเป็นสุขทั่วหน้า เท่ากับเขาได้อยู่
ในบ้านเกิดเมืองนอนของเขาเหมือนกัน พระองค์
หาได้ถือว่าเป็นชนต่างชาติต่างศาสนาไม่ พระองค์
เกียรติกุลของพระมหากษัตริย์ในพระบรมราชจักรี
วงศ์ให้พึ่งบางพระองค์ คือ

๗. พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
(รัชกาลที่ ๒) พระองค์ได้พระหฤทัยในทางศาสนา
มาก ได้ทรงสร้างและปฏิสังขรณ์พระอารามต่าง ๆ
ขึ้นเป็นอันมาก แม้ชาวต่างประเทศซึ่งได้นำเอาศาสนา
อื่น ๆ เข้ามาในประเทศไทยสยาม พระองค์ก็ยอมอนุญาต
และยินดียิ่งเป็นผู้อุปถัมภ์ โดยมิได้มีความรังเกียจ
เพราะทรงเห็นแล้วว่า ทุกศาสนาก็มีจุดประสงค์ไป
ทางเดียวกัน คือต้องการอบรมสัตว์โลกทั้งหลาย
ให้มีคุณธรรมอันดีงาม เป็นต้น.

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช หรือ
ที่ชาวเราเรียกพระนามอย่างสั้น ๆ ว่า “พระพุทธเจ้า
หลวง” พระมหากษัตริย์พระองค์นี้ ได้ทรงกระทำ
คุณูปการแก่ประชาราษฎรและบ้านเมืองมากมาย มี
พระราชาคณะเพิ่ม เยี่ยม กว้าง พระเมตตากรุณาแก่
ประชาราษฎร อย่างยิ่ง เช่น บำรุงการศึกษาของ

ประเทศให้เจริญ เพื่อให้ราษฎรได้ศึกษาเล่าเรียน
และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราช
บัญญัติเลิกทาส เพื่อหวังให้ชาวสยามมีเสรีภาพเสมอ
กัน ไม่ให้มีนายมีข้าอีก ด้วยคุณความดี จึงเป็น
ที่รักใคร่ของประชาชนชาวสยามทั่วไป จนถึงกับ
ชาวสยามได้ถวายพระนามว่า “พระปิยมหาราช”
จึงบรรดาเจ้านาย ข้าราชการ พ่อค้า คฤหบดี
และราษฎร ได้พร้อมกันสละทรัพย์ สร้างพระบรม
รูปทรงม้า เป็นพระอนุสาวรีย์ของพระองค์ ซึ่งมีค
นีประดิษฐานอยู่ที่พระลานหน้าพระที่นั่งอนันตสมาคม
พระราชวังดุสิต.

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชช
กาลที่ ๖) ทรงยกฐานะของประเทศให้เด่น โดย
ร่วมมือกับสัมพันธไมตรีทำสงครามกับเยอรมัน เมื่อ
พ.ศ. ๒๔๖๐ และทรงตั้งกองลูกเสือขึ้นสำหรับ
อบรมเด็กไทย จนมีกิจการลูกเสือสยามเจริญก้าวหน้า

หน้า พระองค์ทรงปลุกใจชาวไทยให้รักชาติบ้านเมือง.

๘. ครั้นมาถึงรัชกาลที่ ๗ แห่งพระบรมราชวงศ์จักรีนี้ ได้ทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญ การปกครองแผ่นดินสยามเป็นการชั่วคราว เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ และเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ศกเดียวกัน จึงพระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับถาวร การปกครองแบบรัฐธรรมนูญนี้ พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจอยู่ใต้กฎหมาย หรือเรียกการปกครองอย่างนี้ว่า “ประชาธิปไตย” เมื่อได้พระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยามแล้ว จึงได้กระทำพิธีฉลองรัฐธรรมนูญเป็นการใหญ่รวม ๓ วัน คือวันที่ ๑๐ ถึงวันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้มีการมหรสพ และการอื่นๆ อย่างสนุกสนานมาก.

นักเรียนคงสงสัยว่า รัฐธรรมนูญคืออะไร ? คำนี้ยากอยู่บ้าง จะอธิบายให้ฟังพอเป็นเลาๆ กัน.

รัฐธรรมนูญ แปลว่า กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้อ

บังคับการปกครองแผ่นดิน กล่าวคือ “รัฐ” แปลว่า
แผ่นดิน และธรรมนูญเป็นชื่อกฎหมายว่าด้วยระเบียบ
ข้อบังคับการปกครอง เมื่อรวมกันเข้าเป็น “รัฐธรรมนูญ”
จึงแปลได้ความถึงที่กล่าวมาแล้วแต่ตอนต้น.

๔. ประวัติการณ์ข้อ ๆ ของประเทศสยามตามที่
เล่ามานี้จะเห็นได้ว่า กว่าจะตั้งเป็น^๔ก^๕แผ่นดิน^๖แน่นหนา
ถึงปรากฏอยู่ในบันทึก ก็เพราะพระมหากษัตริย์ทรง
ปกครองข้อ ๆ มาหลายสิบพระองค์ กับได้อาศัย
บรรพบุรุษของพวกเราช่วยกันป้องกันข้าศึกศัตรู และ
ยอมสละ^๕เล^๕อ^๕ค^๕เน^๕อ^๕เพื่อความเป็นอิสระ และความ
เป็นเอกราชของประเทศ.

ขอให้บันทึกไว้ว่า กว่าจะตั้งตัวได้มั่นคง
เราได้ย้ายราชธานีมาแล้วหลายแห่ง และรวมเวลา
ถึงหลายร้อยปีแล้ว ลองศึกษอย่างเลา ๆ ดังนี้.

กรุงสุโขทัยเป็นราชธานี	๑๓๐ ปี	๔
------------------------	--------	---

กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี	๔๑๗ ปี	๔
--------------------------	--------	---

กรุงธนบุรีเป็นราชธานี ๑๕ ปี
 และกรุงรัตนโกสินทร์ นับแต่สร้างมาถึง พ.ศ.
 ๒๔๗๕ ได้ ๑๕๐ ปี รวมทั้งสิ้นเป็นเวลา ๑๖๕ ปี
 แล้ว.

คำถาม

๑. เหตุใดสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี จึงถูกออกจากราชสมบัติ ?
๒. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก มีบุญคุณแก่ประเทศสยามอย่างไรบ้าง
๓. จงบอกพระนามพระเจ้าแผ่นดินในราชวงศ์จักรีมาให้ครบ
๔. จงอธิบายถึงการปกครอง แบบรัฐธรรมนูญมาให้ฟังพอเป็นสังเขป.
๕. รัฐธรรมนูญคืออะไร ?
๖. ประเทศสยามทั้งมาได้เป็นเวลานานประมาณเท่าไร ?

บทที่ ๘ ศาสนา

๑. คนเราอยู่รวมกันมากๆ ย่อมมีคหังหมอง
 ปากกันบ้างเป็นธรรมดา เพราะคนเรามีจิตใจไม่
 เหมือนกัน เช่น คนนั้นชอบอย่างนี้ คนนั้นชอบอย่าง

โน้น ต่างคนต่างใจ อย่างที่กล่าวกันว่า “นานาจิตตัง”
 เมื่อความกึกความเห็นไม่ตรงกันแล้ว ย่อมจะมีการ
 กระทบกระถังกันบ้าง และในที่สุดถึงกับทะเลาะวิวาท
 กัน เกิดวุ่นวายกันทั้งนั้น เมื่อต่างคนต่างเอาแต่
 ใจตัวเองเป็นประมาณเช่นนั้น ความเคียดแค้นก็จะเกิด
 ขึ้น ใคร ๆ ก็ไม่อยากจะรับความเคียดแค้น ต่างก็
 ต้องการความสุข จึงมีปัญหาว่า ทำอย่างไรจึง
 จะมีความสุข ขอบอกว่า ทุก ๆ คนต้องมีธรรมอยู่
 ในใจ ธรรมเป็นคุณความดีอันหนึ่ง - ที่คอยเห็นขว
 รังจิตใจของคนให้รู้จักผิดและชอบ รู้จักปราณ
 ประนอมกัน ไม่ข่มเหงรังแกกันเป็นต้น ธรรมที่ว่านี้
 เกิดจากศาสนา ฉะนั้นคนทุก ๆ คนที่ต้องการให้มีธรรม
 จึงต้องถือศาสนา จะเป็นศาสนาหนึ่งศาสนาใดก็ตาม.

๓. ศาสนาที่สำคัญที่สุดในประเทศไทย คือ

พระพุทธรศาสนา เพราะคนไทยส่วนมากนับถือ
 พระพุทธรศาสนา และนับเอาพระพุทธรศาสนาเป็น

ศาสนาสำหรับชาติ บรรพบุรุษของคนไทยได้นับถือ
พุทธศาสนาสืบต่อกันมาหลายร้อยปีแล้ว.

เจ้าของพระพุทธศาสนา คือ พระพุทธเจ้า พระ
องค์ใดเป็นผู้ทรงเผยแผ่หลักศาสนา แม้พระองค์
จะใดเสียก็รู้พระปรีชาญาณแล้วก็ตาม คำสอนของ
พระองค์ก็ยังมีคนนับถืออยู่ทั่วไป เพราะคำสอนของ
ท่านเป็นความจริง จึงมีผู้รักเลื่อมใส และยังมีผู้
เวียนรู้คำสั่งสอนของพระองค์ และนำไปสั่งสอนคน
อื่นทั่วไป ผู้ที่เวียนรู้และนำคำสั่งสอนของพระพุทธ
เจ้าไปสั่งสอนนี้ เรียกว่า “พระสงฆ์”.

๓. หลักสำคัญในพระพุทธศาสนามีอยู่ ๓ คือ
พระพุทธเจ้าผู้เป็นต้นศาสนา ๑. พระธรรมซึ่งเป็น
คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ๑. และพระสงฆ์ซึ่ง
เป็นสาวกของพระพุทธเจ้าและคอยสืบศาสนาของพระ
องค์ ๑. เรามักจะเรียกหลักสำคัญของพระพุทธ
ศาสนาว่า “แก้วสามประการ” หรือ “พระรัตนตรัย”

ได้แก่ “พระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์” เวลา
 นั้นพระพุทฺธเจ้าไม่มีแล้ว ครั้นเมื่อพระพุทฺธรูปเป็น
 เคารพบูชาแทนพระองค์ท่าน ส่วนพระธรรมอันเป็น
 คำสั่งสอนของพระองค์นั้นยังคงอยู่ และพระคัมภีร์
 อยู่ชัฏกัลป์าวสาน พระสงฆ์อยู่ตามวัดต่าง ๆ ที่เรา
 เคยเห็นอยู่แล้ว คนที่นับถือพระพุทฺธศาสนาเรียกว่า
 “พุทฺธมามกะ” และเมื่อเคารพต่อพระพุทฺธรูปแล้ว
 ก็ยังเคารพต่อพระธรรมและพระสงฆ์ด้วย ผู้ที่มีความ
 เคารพต่อสิ่งทั้ง ๓ นี้ เรียกว่าเป็นผู้ถึงแล้วซึ่งพระ
 รัตนตรัย.

๔. นอกจากนับถือพระพุทฺธศาสนาแล้ว ประชา
 ชนชาวสยามบางพวกบางเหล่า ยังนับถือศาสนา
 อื่นๆ อีก เช่น ศาสนาคริสต์ ศาสนามะหะหมัด
 (อิสลาม) ทั้งสองศาสนานี้มีผู้นับถืออยู่ทั่วไป
 เพราะทุกคนมีอิสระที่จะเลือกนับถือศาสนาใด ๆ
 หรือลัทธิใด ๆ ได้ตามใจสมัคร พระมหากษัตริย์

ทรงอุกหนุนศาสนาต่าง ๆ ที่อยู่ในประเทศสยาม โดย
ออกพระราชบัญญัติคุ้มครองวัดแห่งศาสนานั้นๆ และ
ทรงอุกหนุนด้วยประการต่าง ๆ อีก ส่วนพระพุทธ
ศาสนานั้นเป็นศาสนาสำหรับชาติ พระมหากษัตริย์
ทรงนับถือพระพุทธศาสนา และทรงเป็นผู้ทะนุบำรุง
ให้เจริญด้วย จึงเรียกกันว่า “พระมหากษัตริย์ทรง
เป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก” ดังนี้.

๕. ใครจะเคารพนับถือศาสนาใด ๆ ก็ตาม ผู้ที่
มีศาสนาเป็นผู้ที่มีหลักสำหรับยึดแล้ว เพราะศาสนา
ทุก ๆ ศาสนามุ่งสอนคนให้รู้จักฝึกหัดข้อดีซึ่งช่วยกัน
ทั้งนั้น เว้นแต่ลัทธิและชนนขรรมเนื้อมแห่งศาสนา
อาจผิดเพี้ยนกันบ้าง ถ้าจะเปรียบให้เห็นง่าย ๆ ก็คือ
บุคคลที่มีศาสนาเปรียบเหมือนผู้มีผ้าถุงผ้าห่ม ศาสนา
มุ่งสอนให้คนทำกิจละทิ้งความชั่ว การนุ่งผ้าก็เหมือน
ปกปิดร่างกาย แต่การนุ่งห่มอาจผิดแผกกันบ้าง
เช่นบางพวกชอบนุ่งผ้า บางชอบนุ่งกางเกง บาง

ชอบนุ่งโจงกระเบน ช้อนฉันโค ฤทธิของศาสนาที่ผิดแผก
กันฉันนั้น.

เมื่อความประสงค์ของศาสนาเหมือนกันเช่นนั้นแล้ว
เราไม่ควรไปผูกหรือลบหลู่ศาสนาอื่น ควรถือว่า
เราชอบของเรา เขาชอบของเขา สิ่งที่เราชอบเรา
รักและหวงแหน คนอื่นก็รักและหวงแหนสิ่งที่เขา
ชอบ ศาสนาของใคร ๆ ก็รัก ไม่อยากให้คนอื่น
ดูหมิ่น ถ้าใครไปดูหมิ่นศาสนาอื่นก็เท่ากับไม่นับถือ
ศาสนาของตนจริง เพราะศาสนาสอนให้เรารู้จักทำ
ในสิ่งที่ควร และรู้จักละเว้นในสิ่งที่ควรละเว้น เรื่อง
เกี่ยวข้องกับศาสนานี้ เคยเป็นเรื่องใหญ่โตถึงกับ
เกิดสงครามกันมาแล้วในสมัยโบราณ ก็เนื่องจาก
ฝ่ายหนึ่งไม่เคารพ หรือไปลบหลู่ศาสนาของอีกฝ่าย
หนึ่งเป็นต้น.

๖. เรานับถือศาสนาใด ควรเคารพและนับถือ
ศาสนานั้นให้มั่นคง แล้วพยายามทะนุบำรุงความศรัทธา

กำลังของตน เช่นผู้^๕ที่^๕นับถือพุทธศาสนา ก็ต้อง
พยายามรักและ^๕ถนอมศาสนาของตน แล้ว^๕เชื่อมั่น
ในคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เคารพนับถือพระสงฆ์
ผู้เป็นสาวกและเป็นผู้สืบพระพุทธศาสนาให้ดำรง
นอกราชการ^๕ต้องคอยบำรุงสงฆ์ให้มีความสุข โดยทำ
บุญถวายภัตตาหาร มีการบำรุงถวายที่อยู่ อาหาร ยา
รักษาโรค และเครื่องนุ่งห่มเป็นต้น นอกจากนี้
เมื่ออายุสมควรแล้ว ก็ควร^๕เวียนตามประเพณีนิยม
หรือเมื่อมี^๕โอกาส ควรไปทำบุญให้ทานในวันสำคัญ
ของพระพุทธศาสนาบ้าง เช่น วันพระ วันวิสาขบูชา
วันมาฆบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา
เป็นต้น.

คำถาม

๑. อะไรเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งใจ ไม่ให้เกียติทะเลาะ
วิวาทกัน ?
๒. พระรัตนตรัย คืออะไร ?
๓. พระพุทธศาสนาสำคัญสำหรับคนไทยอย่างไร ?

๔. การศึกษาศาสนาอื่นให้โทษอย่างไร ?
๕. สิ่งที่มีคุณค่าของชีวิต ซึ่งเราควรบำรุงนั้นคืออะไร ?
๖. จงบอกวันสำคัญของพุทธศาสนาว่ามีวันใดบ้าง ?

บทที่ ๑๐ สิ่งที่ดีควรเคารพในพระพุทธศาสนา

๑. นักเรียนคงเคยเห็นวัดต่างๆ มาแล้ว วัดเป็นที่อยู่ของพระสงฆ์ ในบริเวณวัดต่างๆ เหล่านี้มีโบสถ์ วิหาร และพระเจดีย์ เป็นต้น และในโบสถ์เหล่านั้นมีพระพุทธรูปตั้งอยู่ สำหรับเป็นที่เคารพบูชา สิ่งที่ดีควรเคารพในพระพุทธศาสนา ถ้าเป็นวัตถุเรียกว่า “ปูชนียวัตถุ” ถ้าเป็นสถานที่เรียกว่า “ปูชนียสถาน” ในพระพุทธศาสนามีปูชนียวัตถุและปูชนียสถานหลายแห่ง จะนำมากล่าวไว้แต่ละเพราะที่สำคัญๆ เท่านั้น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับค้นคว้าในภายหลัง.

๒. วัตถุที่สำคัญในพระพุทธศาสนา ได้แก่ พระพุทธรูป พระสถูปเจดีย์ เป็นต้น และที่ควรรู้จักชื่อไว้บ้างคือ พระมหาสมณวัตรปฏิบัติมากมายนับไม่ถ้วน

หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “พระแก้ว,” พระพุทธชินราช
 พระพุทธชินสีห์, พระปฐมเจดีย์, พระสมุทรเจดีย์.
 พระปรางค์วัดอรุณราชวราราม, บรมบรรพต (ภูเขา
 ทอง), พระพุทธบาท, พระแท่นทองวัง, พระแท่นศิลา
 อาสน์. เหล่านี้จะไต่กล่าวเป็นอย่าง ๆ ต่อไป.

๓. พระแก้วมรกต เป็นพระพุทธรูปทำด้วยแก้ว
 สีลาสีเขี้ยวงาม ขนาดหน้าตักกว้าง ๒๓ นิ้ว สูง
 ๑ ศอก ๗ นิ้ว พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬา
 โลก ใต้เชิญลงมาจากเวียงจันทน์ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๑
 เมื่อครั้งพระองค์ยังดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระยา
 มหากษัตริย์ศึก ในสมัยกรุงธนบุรีเป็นเมืองหลวง
 ครั้นพระองค์ได้เป็นพระเจ้าแผ่นดินกรุงรัตนโกสินทร์
 แล้ว จึงเชิญมาประดิษฐานไว้ในพระอุโบสถวัดพระ
 ศิวรักษ์ศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวังมีดังนี้.

พระพุทธชินราช เป็นพระพุทธรูปหล่อด้วยทอง
 สัมฤทธิ์ หน้าตักกว้าง ๕ ศอก กว้าง ๕ นิ้ว สูง ๗ ศอก

คืบ ๑๐ นิ้ว ประภีฐานอยู่ในพระวิหารวัดพระศรี
รัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก ต่อมาพระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดให้ช่างจำลอง
ให้คล้ายของจริง แล้วเชิญพระพุทธรูปขึ้นราชจำลอง
ลงไปในวัดเบญจมบพิตร จังหวัดพระนคร เมื่อ พ.ศ.
๒๔๓๑.

ส่วนพระพุทธรูปสี่ท่อน ขนาดหน้าตักกว้าง ๕ ศอก
เศษ เกือบอยู่ที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัด
พิษณุโลกเหมือนกัน บัดนี้ได้เชิญมาประดิษฐานอยู่
ที่วัดบวรนิเวศวิหาร พระนคร.

๕. พระปฐมเจดีย์ อยู่ที่จังหวัดนครปฐม เป็น
เจดีย์ที่สูงใหญ่ ก่อด้วยอิฐถือปูน สูงสุดยอด ๓ เส้น
เศษ ฐานกลมโอบรอบ ๗ เส้นเศษ บนยอดพระเจดีย์
นี้ไว้บรรจุพระบรมธาตุ คือ กระดูกของพระพุทธเจ้า
ซึ่งได้มาจากประเทศอินเดีย เป็นที่สักการบูชาของ
พลเมืองที่เป็นพุทธมามกะทั่วไป มีงานนมัสการประจำปี

มีในในราวเดือนพฤศจิกายน ทุกปี.

บรมบรรพต (ภูเขาทอง) อยู่ทั่วทิศระแวก จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา เริ่มสร้างในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระ
พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๓) แต่แล้วเสร็จ
ในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่
หัว (รัชกาลที่ ๔) เป็นของก่อด้วยอิฐดินเผา บน
ยอดมีพระสถูปเจดีย์ บรมบรรพตสูง ๑ เส้นเศษ
ฐานกลมโดยรอบ ๘ เส้นเศษ เป็นที่สำหรับขึ้นไป
ชมระแวกบ้านใกล้เคียงๆ พอกกลางเดือน ๑๒ ตรง
กับเดือนพฤศจิกายน มีงานนมัสการประจำปี
เรียกว่า “งานภูเขาทอง.”

พระปรางค์วัดอรุณราชวราราม เป็นสิ่งก่อสร้างขึ้น
สูงใหญ่สง่างาม สูงถึงเส้นเศษ เป็นฝีมือของช่างพื้น
บ้านพื้นเมือง ขนาดทรงงวงงาม เติมสูงเพียง ๘ วา
เท่านั้น เพิ่งมาเสริมขึ้นใหม่ในครั้งกรุงเก่านี้ นับ
เป็นหลักของบ้านเมืองอย่างหนึ่ง สำหรับไว้ก่อ

แขกบ้านแขกเมือง บนยอดพระปรางค์บรรพพระพุทธรูป
ปรางค์ที่ไค้มาพร้อมกั้พระแก้วมรกต.

พระสมุทรเจกั้ย์ สร้างขึ้นบนเกาะกลางน้ำ อยู่
ในจังหวัดสมุทรปราการ เป็นปูชนั้ะวัตถุสำคัญอัน
หนึ่ง มีงานนมัสการในเคื่อน พุทธศักราชทุกๆ ปี
พระสมุทรเจกั้ย์นี้ สร้างในรัชชกาลที่ ๓.

๕. พระพุทธรูปาท หมายถึงรอยเท้าพระพุทธรูปเจ้า
มีรูปจำลองอยู่บนไหล่เขาแห่งหนึ่ง ในจังหวัดสระบุรี
ปรากฏขึ้นในแผ่นดินพระเจ้าทรงธรรม สมัยกรุงศรี
อยุธยา พอถึงกลางเคื่อนสามเคื่อนสี่ มีคนไป
ประชุมนมัสการมาก เว้ียงว่างานพระพุทธรูปาท.

พระแท่นคังรัง อยู่ ในจังหวัดราชบุรี ไค้ทำ
จำลองคล้ายเป็นที่ที่พระพุทธรูปเจ้าเสด็จพระปรินิพพาน
ตัวพระแท่นตั้งอยู่ระหว่างคันรัง มีงานประจำปีอย่าง
พระพุทธรูปาททุกปี.

พระแท่นศิลาอาสน์ อยู่ตำบลทุ่งขี้ จังหวัด

อุทธรกิจได้ ทั้งอยู่บนบกภูเขาทอง ทิวพระแท่นเป็น
ศิลาแลง มีลวดลายประดอยเป็นฐานพุทธบัลลังก์
มีงานนมัสการประจำปีในกลางเดือนสามเดือนสี่ทุกปี
ประชาชนพลเมืองไปนมัสการอย่างคับคั่ง และสนุก
สนานมาก.

๖. นอกจากปูชนียวัตถุที่กล่าวมาแล้ว ยังมี
ปูชนียสถานในพุทธศาสนาที่สำคัญ ๆ หลายแห่ง จะ
กล่าวแต่ที่ควรรู้จักไว้ดังนี้.

วัดพระศรีรัตนศาสดาราม หรือเรียกสั้น ๆ ว่า วัด
พระแก้ว อยู่ในบรมมหาราชวัง สร้างในรัชกาลที่ ๑
สมัยกรุงศรีรัตนโกสินทร์ ไม่มีพระสงฆ์อยู่ เป็นที่
สำหรับพระมหากษัตริย์ ทรงกระทำพิธีต่าง ๆ ในพระ
ศาสนา และเป็นที่ประดิษฐานพระแก้วมรกต กับเป็น
วัดที่สวยงามมาก.

วัดพระเชตุพน เป็นวัดเก่า เดิมชื่อ “วัดโพธ
าราม” มีปูชนียวัตถุสำคัญ ๆ หลายอย่างในวัดนี้ เช่น

พระพุทธรูปไสยาสน์องค์ใหญ่ยาวประมาณเส้นเคย วั
 รัชกาลที่ ๑ ทรงสร้างเสริมขึ้นจากของเดิม และ
 ภายหลังไปรื้อเกล้าฯ ให้เขียนลวดลาย, ภาพ,
 ถลอม, โกลง, ฉันท, ไว้ตามผนังโบสถ์และวิหาร.

วัดเบญจมบพิตร รัชกาลที่ ๕ ได้ไปรื้อเกล้าฯ
 ให้สร้างวัดขึ้น พระพุทธรูปขึ้นราชซึ่งทำลงมาจาก
 จังหวัดพิษณุโลก เป็นพระประธานอยู่ในพระ
 อุโบสถวัดนี้ วัดนี้เป็นวัดที่ทำขึ้นด้วยช่างในสมัย
 รัชกาลที่ ๕.

คำถาม

๑. ปุณนิยวัตถุและปุณนิยสถาน คืออะไร ?
๒. พระบรมธาตุคืออะไร บระดิฐานอยู่ที่ไหน ?
๓. พระพุทธรูปบาท พระแท่นทองรัง อยู่ที่ไหน ?
๔. พระแก้วมรกตได้มาจากไหน ?
๕. รัชกาลที่ ๑ สร้างอะไรไว้บ้าง ?
๖. วัดเบญจมบพิตร สร้างขึ้นในรัชกาลไหน ?

บทที่ ๑๑ วัตถุและสถานที่สำคัญ ๆ

๑. พอดีวันที่ ๒๓ ตุลาคม เราได้ไปถวาย
 บังคมพระบรมรูปทรงม้าทุกปี พระบรมรูปทรงม้าเป็น
 อนุสาวรีย์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง ซึ่ง
 เจ้านาย ข้าราชการ พ่อค้า คหบดี และราษฎร
 ออกทูลสร้างจนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๑ ตั้งอยู่ที่พระลาน
 หน้าพระราชวังดุสิต พระนคร พระบรมรูปทรงม้า
 เป็นวัตถุสำคัญอย่างหนึ่ง เพราะเป็นอนุสาวรีย์ของ
 พระเจ้าแผ่นดินพระองค์นั้น พระองค์ทรงเป็นที่รักใคร่
 ของประชาชนทั่วไป จนมีพระนามอย่างหนึ่งว่า สมเด็จพระ
 พุทธเจ้าหลวง พระบิรมหาราช ฉะนั้นเมื่อ
 นักเขียนผ่านไปมาทางนั้น ควรทำการเคารพทุก
 คราวไป.

๒. ที่ใกล้ ๆ กับพระบรมรูปทรงม้านี้ เรียกว่า
 พระราชวังสวนกุหลาบ อยู่ห่างจากพระบรมมหาราชวัง
 ราว ๗๐ เส้น มีพระที่นั่งที่สำคัญอยู่ ๓ องค์ คือ พระที่นั่ง

อนันตสมาคม พระที่นั่งอัมพรสถาน และพระที่นั่ง
อภิเชกกุสุม เมื่อก่อนพระที่นั่งอนันตสมาคม เป็นที่
ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นพระที่
นั่งที่ก่อสร้างตามแบบของช่างยุโรป รัชเป็นฝีมือช่าง
อย่างที่ทำสวยงามมาก มีต้นพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวรัชกาลที่๗ ใต้พระราชทานให้เป็นที่ทำกรของ
สภาผู้แทนราษฎรแล้ว ถ้าผ่านไปจะใต้เห็นของไตรรงค์
อันเป็นธงชาติของเรา ปลิวสะบัดอยู่บนพระที่นั่งนั้น

ส่วนพระบรมมหาราชวัง (วังหลวง) นั้น เป็นที่
ประทับของพระเจ้าแผ่นดิน ในพระบรมมหาราชวัง
มีพระที่นั่งหลายพระองค์ แต่ที่สำคัญคือ พระที่นั่ง
จักรีมหาปราสาท เป็นตึกสูงใหญ่งดงาม มียอด ๓
ยอด นอกจากนั้นในพระบรมมหาราชวัง ยังมีทำ
การของรัฐบาลหลายแห่ง เช่น กระทรวงพระคลัง
มหาสมบัติ ทว่าการพระราชวัง เป็นต้น พระบรม
มหาราชวังอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.

๓. พระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
จุฬาโลก ก็เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง อยู่ในบริเวณ
สะพานพระพุทธยอดฟ้า ๑ สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ.
๒๔๗๔ และมิ่งงานฉลองเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ.
๒๔๗๕.

สะพานพระปฐมบรมราชานุสรณ์หรือสะพานพระ
พุทธยอดฟ้า เป็นสะพานใหญ่โตและงดงามมากใน
ประเทศสยาม สร้างข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อเชื่อม
การคมนาคม ระหว่างจังหวัดพระนครศรีอยุธยากับจังหวัดธนบุรี
ให้ติดต่อกัน อยู่ในบริเวณหน้าวัดราชบูรณะ ทางฝั่ง
พระนคร และ บริเวณวัดประยุรวงศ์ทางฝั่งธนบุรี
สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔ และมิ่งงานฉลองเมื่อ
เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๗๕ สร้างเป็นทิวระลึก
สำหรับพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (รัชช
กาลที่ ๑).

๔. พิพิธภัณฑ์สถาน เป็นที่สำหรับเก็บโบราณวัตถุ เพื่อให้คนชั้นหลัง ๆ ใ้ดูใ้ชม อยู่ทางทิศเหนือพระบรมมหาราชวัง ริมสนามหลวง จังหวัดพระนคร.

หอพระสมุดสำหรับพระนคร เป็นที่รวบรวมสรรพหนังสือ อันเป็นวรรณคดีและศิลปกรรมต่างๆ อยู่หน้าวัดมหาธาตุ ริมสนามหลวง เหนือพระบรมมหาราชวัง ใกล้กับพิพิธภัณฑ์สถาน ในจังหวัดพระนคร.

โบสถ์พราหมณ์ (เทวสถาน) เป็นที่ไว้รูปพระผู้เป็นเจ้าของพราหมณ์ ๕ พระองค์ คือ พระอิศวร พระอุมา พระนารายณ์ พระลักษมี และพระพิฆเนศวร อยู่ใกล้กับเสาชิงช้า ตรงข้ามหน้าวัดสุทัศน์ในพระนคร และเสาชิงช้าที่อยู่หน้าวัดสุทัศน์นั้น เป็นที่สำหรับทำพิธีพราหมณ์ประจำปี ในเดือนนี้ คือมีพราหมณ์พวกหนึ่งมาได้ชิงช้า สมมุติว่าเป็นนาคมาเล่นน้ำถวายพระอิศวร ขรรชนิยมของไทยเรา ใ้

สมเด็จพระนางผู้เป็นพระอัครมเหสี แต่ไปในพิธีเรียกว่า
 เสด็จเข้า หรือพิธีวิชัยประวายเป็นพิธีประจำใน
 ราชการส่วนหนึ่ง.

๕. นอกจากนั้นยังมีโบราณวัตถุ และโบราณ
 สถานอีกหลายแห่ง แต่ที่ควรทราบนั้น คือ.

เศวตฉัตร เป็นที่ท้าวสามสิงห์โลก ในสมัย
 พระเจ้าขุนรามคำแหง สมัยกรุงสุโขทัย นับเป็น
 โบราณวัตถุอย่างหนึ่ง ซึ่งแสดงการฝีมือของคนไทย
 โบราณ อยู่ที่จังหวัดสุพรรณบุรี ภายหลังการช่างใน
 ทางนี้เสื่อมลงในสมัยกรุงศรีอยุธยา เศวตฉัตรจึง
 เลบทรุดโทรมไปก๊วย.

พระแท่นมนังคศิลา พระเจ้าขุนรามคำแหง โปรด
 ให้ช่างสลักเป็นพระแท่น เมื่อ พ.ศ. ๑๘๓๕ แล้ว
 ตั้งไว้ระหว่างหมู่ต้นตาล ถึงวันพระไต่ทรงนิมนต์
 พระสงฆ์มาแสดงธรรมเทศนาให้มหาชนฟัง ถ้ามีไช้
 วันพระ พระเจ้าขุนรามคำแหงใช้เป็นที่พักประทับว่าราชการ

การผ่านกัน หรือเสด็จออกขุนนาง ครั้น พ.ศ. ๒๓๗๖
 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จยังทรง
 ผนวชอยู่ ใกล้เคียงไปถึงเมืองสุโขทัย จึงไปรบกเกล้าฯ
 ให้ชะลอแท่นนั้นลงมาไว้ที่วัดราชาธิวาสในกรุงเทพฯ
 เมื่อพระองค์ใกล้เคียงขึ้นครองราชสมบัติแล้ว จึงทรง
 พระกรุณาไปรบกเกล้าฯ ให้นำไปไว้ที่พระที่นั่งสุทไธ
 มหาปราสาทในพระบรมมหาราชวัง.

๖. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัด
 ลพบุรี เคยเป็นเมืองหลวงของประเทศสยามใน
 สมัยโบราณ จึงมีโบราณวัตถุและโบราณสถาน
 อยู่มาก แต่ได้ชำรุดทรุดโทรมเสียมากแล้ว ที่
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยาก็มีโบราณสถานหลายแห่ง
 เช่น พระราชวังหลวง (วังโบราณก็เรียก) เว
 ลานเหล็กเก่า และพระราชวังจันทร์เกษมอีกแห่ง
 หนึ่ง เวลานั้นเป็นที่ทำการของรัฐบาล.

คำถาม

๑. อนัสสาวรีษีคืออะไร ?
๒. ที่ทำการของสภาผู้แทนราษฎร อยู่ที่ไหน ? และสำคัญอย่างไร ?
๓. ภายในพระบรมมหาราชวังหลวง มีอะไรเป็นสิ่งที่สำคัญบ้าง ?
๔. เคาหุเวียงอยู่ที่ไหน มีขึ้นในสมัยใด ?
๕. พระแท่นมนังคศิลาสำคัญอย่างไร เวลานั้นอยู่ที่ไหน ?
๖. สิ่งต่อไปนี้อยู่ที่ไหน สำคัญอย่างไร ?
สะพานปฐมบรมราชานุสรณ์ พิพิธภัณฑ์สถาน หอพระสมุด
และโบสถ์พราหมณ์ ?

บทที่ ๑๒ ปลุกใจ

๑. เมื่อได้อ่านหนังสือจนมาถึงบทที่ ๑๐ แล้ว
เราจะได้ทราบความเป็นไปของประเทศสยาม อันเป็น
บ้านเกิดเมืองนอนของเราหลาย อย่างหลาย ประการ
ส่วนด้าน^๑ด้าน^๒ด้าน^๓ด้าน^๔ด้าน^๕ด้าน^๖ด้าน^๗ด้าน^๘ด้าน^๙ด้าน^{๑๐}ด้าน^{๑๑}ด้าน^{๑๒}ด้าน^{๑๓}ด้าน^{๑๔}ด้าน^{๑๕}ด้าน^{๑๖}ด้าน^{๑๗}ด้าน^{๑๘}ด้าน^{๑๙}ด้าน^{๒๐}ด้าน^{๒๑}ด้าน^{๒๒}ด้าน^{๒๓}ด้าน^{๒๔}ด้าน^{๒๕}ด้าน^{๒๖}ด้าน^{๒๗}ด้าน^{๒๘}ด้าน^{๒๙}ด้าน^{๓๐}ด้าน^{๓๑}ด้าน^{๓๒}ด้าน^{๓๓}ด้าน^{๓๔}ด้าน^{๓๕}ด้าน^{๓๖}ด้าน^{๓๗}ด้าน^{๓๘}ด้าน^{๓๙}ด้าน^{๔๐}ด้าน^{๔๑}ด้าน^{๔๒}ด้าน^{๔๓}ด้าน^{๔๔}ด้าน^{๔๕}ด้าน^{๔๖}ด้าน^{๔๗}ด้าน^{๔๘}ด้าน^{๔๙}ด้าน^{๕๐}ด้าน^{๕๑}ด้าน^{๕๒}ด้าน^{๕๓}ด้าน^{๕๔}ด้าน^{๕๕}ด้าน^{๕๖}ด้าน^{๕๗}ด้าน^{๕๘}ด้าน^{๕๙}ด้าน^{๖๐}ด้าน^{๖๑}ด้าน^{๖๒}ด้าน^{๖๓}ด้าน^{๖๔}ด้าน^{๖๕}ด้าน^{๖๖}ด้าน^{๖๗}ด้าน^{๖๘}ด้าน^{๖๙}ด้าน^{๗๐}ด้าน^{๗๑}ด้าน^{๗๒}ด้าน^{๗๓}ด้าน^{๗๔}ด้าน^{๗๕}ด้าน^{๗๖}ด้าน^{๗๗}ด้าน^{๗๘}ด้าน^{๗๙}ด้าน^{๘๐}ด้าน^{๘๑}ด้าน^{๘๒}ด้าน^{๘๓}ด้าน^{๘๔}ด้าน^{๘๕}ด้าน^{๘๖}ด้าน^{๘๗}ด้าน^{๘๘}ด้าน^{๘๙}ด้าน^{๙๐}ด้าน^{๙๑}ด้าน^{๙๒}ด้าน^{๙๓}ด้าน^{๙๔}ด้าน^{๙๕}ด้าน^{๙๖}ด้าน^{๙๗}ด้าน^{๙๘}ด้าน^{๙๙}ด้าน^{๑๐๐}
เป็นอยู่ของประเทศสยามยิ่งนัก นอกจากนั้นยังมีสิ่ง
ที่ควร^๑ควร^๒ควร^๓ควร^๔ควร^๕ควร^๖ควร^๗ควร^๘ควร^๙ควร^{๑๐}ควร^{๑๑}ควร^{๑๒}ควร^{๑๓}ควร^{๑๔}ควร^{๑๕}ควร^{๑๖}ควร^{๑๗}ควร^{๑๘}ควร^{๑๙}ควร^{๒๐}ควร^{๒๑}ควร^{๒๒}ควร^{๒๓}ควร^{๒๔}ควร^{๒๕}ควร^{๒๖}ควร^{๒๗}ควร^{๒๘}ควร^{๒๙}ควร^{๓๐}ควร^{๓๑}ควร^{๓๒}ควร^{๓๓}ควร^{๓๔}ควร^{๓๕}ควร^{๓๖}ควร^{๓๗}ควร^{๓๘}ควร^{๓๙}ควร^{๔๐}ควร^{๔๑}ควร^{๔๒}ควร^{๔๓}ควร^{๔๔}ควร^{๔๕}ควร^{๔๖}ควร^{๔๗}ควร^{๔๘}ควร^{๔๙}ควร^{๕๐}ควร^{๕๑}ควร^{๕๒}ควร^{๕๓}ควร^{๕๔}ควร^{๕๕}ควร^{๕๖}ควร^{๕๗}ควร^{๕๘}ควร^{๕๙}ควร^{๖๐}ควร^{๖๑}ควร^{๖๒}ควร^{๖๓}ควร^{๖๔}ควร^{๖๕}ควร^{๖๖}ควร^{๖๗}ควร^{๖๘}ควร^{๖๙}ควร^{๗๐}ควร^{๗๑}ควร^{๗๒}ควร^{๗๓}ควร^{๗๔}ควร^{๗๕}ควร^{๗๖}ควร^{๗๗}ควร^{๗๘}ควร^{๗๙}ควร^{๘๐}ควร^{๘๑}ควร^{๘๒}ควร^{๘๓}ควร^{๘๔}ควร^{๘๕}ควร^{๘๖}ควร^{๘๗}ควร^{๘๘}ควร^{๘๙}ควร^{๙๐}ควร^{๙๑}ควร^{๙๒}ควร^{๙๓}ควร^{๙๔}ควร^{๙๕}ควร^{๙๖}ควร^{๙๗}ควร^{๙๘}ควร^{๙๙}ควร^{๑๐๐}เห็นอีกมาก
ยากที่จะหิบบอกมากแล้ว
ให้หมดก็ได้ แต่อยากจะได้กล่าวซ้ำเรื่องศาสนาอีกครั้ง

หนึ่ง เพื่อเตือนใจพวกเราไว้ ชาวไทยเป็นส่วนมาก
นับถือพระพุทธศาสนา นับแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวลงมาจนถึงพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
เป็นศาสนาสำหรับชาติไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ หรือเรียกว่า “ทรงเป็น
เอกอัครศาสนูปถัมภ์” ดังกล่าวในบทที่ ๔ แล้ว

๒. พระพุทธศาสนา • คืออะไร ? และสำคัญ
อย่างไร ? ได้กล่าวมาแล้วเหมือนกัน แต่จะขอก้าว
อีกครั้งหนึ่งขอให้ตั้งใจฟัง

ศาสนา แปลว่า คำสอน พุทธศาสนา คือ คำ
สอนของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าทรงเป็นศาสดา
จารย์ เป็นผู้ทรงก่อตั้งแห่งศาสนานี้ เราจึงเรียก
ศาสนานี้ว่า “พระพุทธศาสนา” ทดักสำคัญของ
พระพุทธศาสนา มี ๓ อย่าง คือ พระพุทธ, พระธรรม,
พระสงฆ์. เรียกว่า “พระรัตนตรัย” หรือเรียกกันว่า
แก้ว ๓ ประการ พระพุทธเจ้าเป็นเจ้าของศาสนา

เป็นผู้ทรงสั่งสอนสัตว์โลกให้รู้ตัว พระธรรม คือ คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ส่วนพระสงฆ์เป็นสาวกผู้ แสวงธรรมแล้วนำไปสั่งสอนประชาชนทั่วไป

๓. พระพุทธศาสนาหรือศาสนาทั่ว ๆ ไป มี หลักอยู่ว่า “สอนให้คนทำดี เกลียดชั่วและละเว้น ความชั่ว” เปรียบเหมือนเป็นเข็มทิศบอกให้เรา รู้ที่ หมายหรือจุดที่ถูก คนที่รวมกันอยู่เป็นหมู่เป็นพวก หรือรวมอยู่เป็นประเทศจำต้องมีศาสนา เพื่อจะได้ กระทำหน้าที่ของตนให้ถูกต้อง และเพื่อจะได้บอกคำ สอนในพระศาสนาเป็นทางปฏิบัติ สำหรับดำเนินไปสู่ จุดที่หมายอันถูกต้อง ถ้าปราศจากศาสนาแล้ว ก็ เท่ากับคนตาบอดกระเีรไปไหนก็ไม่ถูกทาง อาจได้ รัยอันตรายต่าง ๆ กัน คนที่รวมกันเป็นหมู่เป็นพวก หรือเป็นประเทศ จึงมีสิ่งสำคัญประกอบกัน ๓ อย่าง คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ กล่าวคือ ชาติ เป็นเครื่องหมายให้รู้ว่า คนพวกหนึ่ง ๆ ที่พูดภาษา

เกี่ยวกัน เช่นชาติไทย ก็หมายถึงคนพวกหนึ่งที่พูด
 ภาษาไทย หรือชาวไทย ศกสนาเป็นเครื่องคุ้มครอง
 ความเป็นอยู่ของมนุษยชาตินั้นภาษานั้น ให้ประเพณี
 สิ่งที่ดีกตควร พระมหากษัตริย์ เป็นประมุขของชาติ
 เป็นที่รวมความเป็นหนึ่ง เป็นที่เคารพบูชาของราษฎร
 และทรงเป็นผู้นำชาติ (ประเทศ) ศาสนาและประชา
 ราษฎรให้ถึงความปลื้มตักย ให้มีความสุขความเจริญ
 (แม้สมัยนี้ สยามมีการปกครองแบบประชาธิปไตย
 แล้วก็ตาม พระมหากษัตริย์ก็ยังทรงเป็นจอมทัพ เป็น
 ขอกแห่งความเคารพของประชาชน)

๔. โดยหลักที่กล่าวมานี้เอง ของประจำชาติของ
 เราที่เรียกกันว่า “ธงไตรรงค์” นั้น จึงมีสีประกอบ
 ๕ พันธงเป็น ๓ สี คือ สีขาว แดง และสีน้ำเงิน
 สีประกอบพันธงนี้ ไม่ใช่ทำให้สวยงามเฉยๆ แต่
 แต่ละสีล้วนมีความหมายทั้งนั้น คือ

สีขาว หมายถึงพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนา

สำหรับชาติไทย เป็นที่หมายแห่งความสงบ ความ
ปกติสุขเป็นที่มาแห่งความดี

สิ่งแรก หมายถึงชาติ คือให้รู้ว่าเราเป็นชาติไทย
เป็นชาติอิสระไม่ขึ้นแก่ใคร

สิ่งน้ำเงิน หมายถึงพระมหากษัตริย์ คือแสดงให้
เห็นว่า ประเทศสยามมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
เป็นที่เคารพของประชาชนชาวสยามทั่วไป

๕. ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้ง ๓
ประการนี้รวมอยู่ในฉันทะของประจำชาติหมดแล้ว ฉะนั้น
ของชาติจึงเป็นของสูง เป็นที่เคารพด้วย เราต้องรักษา
ของชาติของเราให้ดี อย่าให้ใครเหยียบย่ำ ต้องเอา
ไว้ในที่สมควร ถ้าเราดูหมิ่นของประจำชาติของเรา
ก็เท่ากับดูหมิ่นชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ด้วย
ฉะนั้น เราต้องรักษาของชาติให้ยิ่งกว่าชีวิตจิตใจ
ของเราทีเดียว

อนึ่งขอให้จำไว้ด้วยว่า เรารักแต่ของชาติและ

พยายามรักษาของชาติเท่านั้นไม่พอ เราต้องช่วยกัน
รักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ของเราด้วย เมื่อ
ถึงคราวจำเป็นแล้ว แม้ชีวิตก็ยอมสละเพื่อชาติเด็ก
ขอแต่อย่างเดียว ขอให้ประเทศของเรา ตกไปเป็น
เมืองขึ้นของคนชาติอื่นเท่านั้น เวลานี้ประเทศสยาม
เป็นเอกราช เราปกครองกันเอง ถึงระยากก็มีเงิน
อย่างไร ก็พวกเรากันเองทั้งนั้น ถ้าประเทศของเรา
ตกไปเป็นเมืองขึ้นของคนชาติอื่นแล้ว เราจะต้อง
ไ้รับความลำบากต่าง ๆ นานา ทั้งพระราชนิพนธ์ใน
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในพระบรม
โกศว่า

“ใครมาเป็นเจ้าเข้าครอง คงจะต้องบังคับขมิไส
เคี้ยวเชื่องเป็นคำกร่ำไป ตามวิสัยเชิงเช่นผู้เป็นนาย
เขาจะเห็นแก่หน้าคำขอ ธรรมเนียมพงศ์พันธุ์นั้นอย่า
หมาย ไทนจะต้องเห็นอวยยากลำบากกาย ไทนจะช่วย
ทั่วทั้งโลกา”

เพราะฉะนั้น ขอให้ให้นักเรียนทั้งหลายจงจำไว้ เมื่อ
โตขึ้นเป็นผู้ใหญ่แล้ว จงพยายามกระทำหน้าที่ของ
ตน และพยายามช่วยกันรักษาความเป็นเอกราชของ
ชาติ ความดีสัตยภาพและเสรีภาพของเราไว้ให้มั่นคง
ชั่วกัลปาวสาน.

คำถาม

๑. เพราะเหตุไร คนเราจึงจำเป็นต้องมีศาสนา ?
 ๒. คนที่อยู่เป็นหมู่เป็นพวกหรือเป็นประเทศ มีสิ่งสำคัญอะไร
เป็นเครื่องยึดเหนี่ยว จึงจะไม่เกิดแตกหมู่แตกคณะกัน ?
 ๓. พระพุทธศาสนา หรือศาสนาทั่วไป มีหลักสำคัญอย่างไร ?
 ๔. ธงไตรรงค์ มีลักษณะอย่างไร สีของธงมีความหมายอย่างไร
บ้าง ?
 ๕. ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ สำคัญอย่างไร ?
 ๖. ความในพระราชนิพนธ์สอนใจเราอย่างไร ?
-

พระเจ้าแผ่นดินที่ได้ครองประเทศสยามมาแล้ว

แต่ครั้ง	กษัตริย์วงศ์	พระนามพระเจ้าแผ่นดิน	รัชกาลที่
ครั้งกรุงสุโขทัย เม.ป.ศ. ๑๘๐๐	กษัตริย์วงศ์พระร่วง มีพระเจ้าแผ่นดิน ๖	พระเจ้าอู่ทอง พระเจ้าอู่ทอง พระเจ้าอู่ทอง พระเจ้าอู่ทอง พระเจ้าอู่ทอง พระเจ้าอู่ทอง	๑ ๒ ๓ ๔
ถึง พ.ศ. ๑๙๒๐	พระองค์	พระยาสุริยวงศา พระยาสุริยวงศา พระยาสุริยวงศา พระยาสุริยวงศา พระยาสุริยวงศา พระยาสุริยวงศา	๕
		พระยาสุริยวงศา พระยาสุริยวงศา พระยาสุริยวงศา พระยาสุริยวงศา พระยาสุริยวงศา พระยาสุริยวงศา	๖

พระเจ้าแผ่นดินที่ได้ครองประเทศสยามมาแล้ว

แต่ครั้ง	กษัตริย์วงศ์	พระนามพระเจ้าแผ่นดิน	รัชกาลที่
๕ กรุงศรีอยุธยา เม.ป.ศ. ๑๘๔๓ ๕ ถ.พ.ศ. ๒๓๑๐	กษัตริย์วงศ์เชษฐา มีพระเจ้าแผ่นดิน ๓ พระองค์	สมเด็จพระรามาธิบดี (พระเจ้าอู่ทอง) สมเด็จพระรามาเมศว สมเด็จพระรามาธิบดี สมเด็จพระบรมราชาธิราช (ขุนหลวงพะงั่ว) พระเจ้าทอกลั่น สมเด็จพระนเรศวรมหาราช	๑ ๒ ๔ ๓ ๕ ๖

พระเจ้าแผ่นดินที่ได้ครองประเทศสยามมาแล้ว

แต่ครั้ง	กษัตริย์วงศ์	พระนามพระเจ้าแผ่นดิน	รัชกาลที่
		สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๓ (เจ้าสามพระยา)	๗
		สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ	๘
		สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๓ (พระบรมราชา)	๙
		สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒	๑๐
		สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๔	๑๑
		สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑	๑๒
		สมเด็จพระบรมราชาธิราช	๑๓

พระเจ้าแผ่นดินที่ได้ครองประเทศสยามมาแล้ว

แต่ครั้ง	กษัตริย์	พระนามพระเจ้าแผ่นดิน	รัชกาลที่
		สมเด็จพระแก้วฟ้า	๑๔
		สมเด็จพระมหากษัตริย์	๑๖
		สมเด็จพระมหินทราธิราช	๑๗
กษัตริย์สุโขทัยมี พระเจ้าแผ่นดิน ๗ พระองค์		สมเด็จพระมหาธรรมราชา ธิราช	๑๘
		สมเด็จพระนเรศวรมหาราช	๑๙
		สมเด็จพระเอกาทศรถ	๒๐

• ขุนวรวงศาธิราช ครองราชสมบัติ ๔ ๒ วัน เป็นพระราชที่ ๑๕

พระเจ้าแผ่นดินที่ได้ครองประเทศสยามมาแล้ว

แต่ครั้ง	กษัตริย์วงศ์	พระนามพระเจ้าแผ่นดิน	รัชกาลที่
		สมเด็จพระศรีเสาวภาค	๒๑
		สมเด็จพระเจ้าทรงธรรม	๒๒
		สมเด็จพระเชษฐาธิราช	๒๓
		สมเด็จพระเอกาทศวงศ์	๒๔
	กษัตริย์วงศ์ปราสาททอง มีพระเจ้าแผ่นดิน ๔ พระองค์	สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง	๒๕
		สมเด็จพระเจ้าฟ้าไชย	๒๖
		สมเด็จพระศรีสุธรรมราชา	๒๗
		สมเด็จพระนารายณ์มหาราช	๒๘

พระเจ้าแผ่นดินที่ได้ครองประเทศสยามมาแล้ว

แต่ครั้ง	กษัตริย์วงศ์	พระนามพระเจ้าแผ่นดิน	รัชกาล
	กษัตริย์วงศ์บ้านพล หลวง มีพระเจ้าแผ่นดิน ๗ พระองค์	สมเด็จพระเพทราชา สมเด็จพระเจ้าเสือ (ขุนหลวง สรศักดิ์)	๒๕ ๓๐
		สมเด็จพระที่นั่งมณเฑียรราชา (ขุน หลวงท้ายสระ)	๓๑
		สมเด็จพระเจ้าบรมโกศ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมอญ (ขุน หลวงหวด)	๓๒ ๓๓

พระเจ้าแผ่นดินที่ได้ครองประเทศสยามมาแล้ว

แต่ครั้ง	กษัตริย์วงศ์	พระนามพระเจ้าแผ่นดิน	รัชกาลที่
๕ ครั้งกรุงธนบุรี ๕ เมธ พ.ศ. ๒๓๑๐ ๕ ถึง พ.ศ. ๒๓๒๕		สมเด็จพระเจ้าสุริยามรินทร์ (ขุนหลวงเชือกทัก)	๓๔
๕ ครั้งกรุงเทพฯ ๕ เมธ พ.ศ. ๒๓๒๕ ๕ จนถึงเวลานี้	ราชวงศ์จักรี มีพระ เจ้าแผ่นดินถึงยศ ยี่สิบ ๗ พระองค์	สมเด็จพระเจ้าตากสิน หรือ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี สมเด็จพระบรมราชา พระบาทสมเด็จพระพุทธยอด ฟ้าจุฬาโลก พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศ หล้านภาลัย	๑ ๒

พระเจ้าแผ่นดินที่ได้ครองประเทศสยามมาแล้ว

แต่ครั้ง	กษัตริย์วงศ์	พระนามพระเจ้าแผ่นดิน	รัชกาลที่
		พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว	๓
		พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	๔
		พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	๕
		พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	๖

พระเจ้าแผ่นดินที่ได้ครองประเทศสยามมาแล้ว

แต่ครั้ง	สมัยรัชกาล	พระนามพระเจ้าแผ่นดิน	รัชกาลที่
		พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปกพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	๗

